

Év végén átadják a Maroskece–Aranyosgyéres pályaszakaszt

Jó munkát végez a kivitelező

Fotó: Nagy Tibor

Az észak-erdélyi A3-as autópálya Maroskece–Aranyosgyéres szakaszának építőtelepére látogatott tegnap Sorin Grindeanu szállításiügyi miniszter és Cristian Pistol, a Közúti Infrastruktúrát Kezelő Országos Társaság vezérigazgatója. A miniszter bejelentette, hogy a Strabag-Geiger társulás által kivitelezett 15,7 kilométeres pályaszakaszt év végéig átadják a forgalomnak, ha kedvezően alakul az időjárás, és az építők tartani tudják a jelenlegi ütemet. Jelenleg a munkálatok 70 százalékánál tartanak.

Mezey Sarolta

Sorin Grindeanu szállításiügyi miniszter elégedett amiatt, hogy a kivitelezők jó ütemben dolgoznak a Marosvásárhelyt Kolozsvárral összekötő autópálya hiányzó szakaszán.

– Az épülő pályaszakasz révén Marosvásárhelynek nemcsak Kolozsvárral, de Temesvárral is összeköttetése lesz. Maroskece és Aranyosgyéres között 2017-ben kezdték el a munkálatokat, de sajnálatos módon az építő nem tartotta az ütemtervet, a szerződést fel kellett vele bontani. A kivitelezést tavaly október-novemberben egy új társulás vette át, amely nagyon jól halad az építéssel.

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
idejében
megújítani
előfizetését!
Ha előfizet,
biztosan
kézhez kapja,
féláron!

A májtranszplantáció új kihívásai

A marosvásárhelyi orvos- és gyógyszerészhallgatók 30. Tudományos Diákköri Konferenciájának meghívott előadójaként tért vissza szülővárosába prof. dr. Máthé Zoltán sebészprofesszor, aki a májátültetés jelenlegi helyzetéről tartott előadást.

6.

Többet fizetünk a gyógyszerekért

Augusztus elsejétől megdrágult a Romániában forgalmazott gyógyszereknek egy része. Mintegy 3.000 gyógyszerről van szó, amelyeket ezentúl 14–20 százalékkal drágábban lehet megvásárolni.

8.

Világrekordot állított volna fel, de...

Zsiga – aki már évek óta a helyi mozgássérült és -korlátozott személyeket magába tömörítő Olimpikus klub elnöke –, a minap élete egyik legkellemetlenebb időszakáról mesélt: arról, hogy miért nem vehetett részt a mozgássérültek 2012-es londoni paralimpiáján.

9.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm folytatja akcióját

nyugdíjas ügyfelei számára:

50%-os kedvezménnyel

kaphatók a közellátó műanyag monofokális lencsék

augusztus 31-ig.

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a **0265-212-304-es telefonszámot!**

Aktuális

Mitől reális és mitől reform?

Antalfi Imola

Ha sokat húzzák-nyúzzák a „reformok” életbe léptetését, lassacskán nemigen lesz mit gyakorlatba ültetni. Augusztus 4. után, alig két nappal azt követően, hogy nyilvánosságra került a „karsúsítói” sürgősségi kormányrendelet tervezete, amelyben mintegy 200 ezer betöltetlen állást szüntetne meg a kormány, állások százait hirdették meg különböző minisztériumok vagy központi hatóságok.

A betöltött állások átszervezése sem lesz bonyodalommentes, a pihenőszabadságról visszatérő köztisztviselők közt lesznek, akik azzal szembesülnek majd, hogy visszaminősítik őket, vagy átszervezik a munkahelyüket, és ettől nem lesznek boldogok. Egyébként is a köztisztviselő jogállását szabályzó törvénybe sem lehet csak úgy beletaposni. Munkügyi pereket akar a kormány? Szakszervezetek tiltakozásait? A kis- és közepes vállalatok ellehetetlenítését? A munkavállalók jövedelmeinek csökkenését, miközben a valós infláció nagyobb, mint a papírforma szerinti? Az üzemanyagár túllépte a literenkénti 7 lejt, és ez visszaköszön a termékek, szolgáltatások árában (erre sem magyarázat, sem kormányfői még csak szemöldökösszevonás nincs), az élelmiszerjegyek megadóztatását azért jó lenne még átgondolni, valójában átdolgozni a teljes, sok sebből vérző tervezetet.

A kormányfő akár bele is bukhat az „első reális közigazgatási reformjába”, ahogy saját maga nevezte a tervezett változtatásokat.

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS
10., csütörtök
A Nap kel
6 óra 13 perckor,
lenyugszik
20 óra 41 perckor.
Az év 222. napja,
hátravan 143 nap.

IDŐJÁRÁS
Záporos lehetséges
Hőmérséklet
max. 20 °C
min. 14 °C

Isten éltesse!
Ma LŐRINC,
holnap ZSUZSANNA
és TIBORC napja.
ZSUZSANNA: héber-görög-
latin eredetű; jelentése: liliom.
TIBORC: latin eredetű; jelen-
tése: Tibur városából való férfi.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2023. augusztus 9.

1 EUR	4,9477
1 USD	4,5049
100 HUF	1,2762
1 g ARANY	279,1391

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!
Elfogadjuk előfizetést lapunkra a következő
hónapra a Népújság szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám,
2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között,
szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Munkaszüneti napok a vértranszfúziós központban

Augusztus 14-e és 15-e, hétfő és kedd munkaszüneti nap a Marosvásárhelyi Vértranszfúziós Központban is, ezért nem fogadják a véradókat – tették közzé a hírt a központ közösségi oldalán. A két munkaszüneti napot leszámítva, a vértranszfúziós központban bármelyik hétköznap délelőtt lehet vért adni, főleg a nyári időszakban van nagy szükség minél több véradóra, ugyanis ilyenkor a szabadságok és az egyetemi vakáció miatt jelentősen megcsappan a donorkok száma.

A héten zajlik a Harmonia Cordis gitárfesztivál

A Harmonia Cordis Nemzetközi Klasszikusgitár-fesztivált augusztus 8-13. között rendezik meg. A koncerteket a Kultúrpalotában és a várban tartják. Idén 14 országból lépnek fel neves művészek, köztük Brazíliából, Kubából, Nagy-Britanniából és Olaszországból is. A fesztivál minden eseményére ingyenes a belépés. Részletek a <https://www.harmoniaccordis.org/honlapon>.

Kedvezményes árú bérletek a színházban

Kedvezményes áron kínál bérleteket a 2023/2024-es évadra a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház. Öt típusú bérletet lehet kedvezőbb áron megvásárolni: mecénás-, bemutató-, illetve 4-6-8 egységes szabadbérleteket. A kedvezményes árú bérletek augusztus 16-ig kizárólag online igényelhetők, majd a jegypénztárnál is. A kedvezmény szeptember 15-ig tart.

Ingyenes jogi tanácsadás az RMDSZ-nél

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete augusztus 17-től kezdődően minden csütörtökön ingyenes jogi tanácsadást biztosít. A szolgáltatás igénybevételéhez előzetesen fel kell iratkozni hétköznap 9 és 17 óra között a helyszínen (Dózsa György utca 9. szám, földszint) vagy a 0365-434-390-es telefonszámon, illetve a marosvasarhely@rmdsz.ro e-mail-címen.

Borászati labor átadása és szakmai nap

A Romániai Magyar Gazdák Egyesülete Maros Szervezete (RMGE Maros) és a Romániai Magyar Kisgazda és Kivállalkozói Platform augusztus 11-én, pénteken délelőtt 9.30 órai kezdettel borászati labor átadására és szakmai napra várja az érdeklődőket. A rendezvényre Marosvásárhelyen, a Studium Hub (Bolyai tér 15. szám), földszinti konferenciatermében kerül sor. Előadást tart a szőlő speciális zöldmunkáiról dr. Barócsi Zoltán, az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem egyetemi docense. A minőségi borkészítés technológiáját Heppenheimer Ildikó borászati szaktanácsadó mutatja be, ezt borbemutató követi a Terjék Borászat (Mád) és a Barócsi Borászat (Eger) jellegzetes boraiból. A borbemutatót dr. Barócsi Zoltán, egyetemi docens, az Eger és Terjék Lajos Borászat tulajdonosa tartja.
Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Színház, más semmi!

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház augusztus 8-án hirdette meg a 2023/2024-es műsortervét. A 79. évadnyitó-kampányának szlogenje: Színház, más semmi!, amely azt sugallja, hogy a színház önmaga egyszerűségében is képes rácsodálkozni, rácsodálkoztatni mindennapjaink bonyolult történéseire és az alapvető emberi kérdésekre.

A műsortervben olyan rendezőkre összpontosítanak, akik a marosvásárhelyi közönség számára már jól ismertek, szakmailag magas színvonalú művészi teljesítményt nyújtanak, és a folyamatosan megújuló kortárs színházi törekvések iránt nyitottak. Az új repertoárban két helyi vonatkozású ősbemutatóra is sor kerül, mivel fontos, hogy a közösség múltja és jelene számára meghatározó események, jelenségek, sorsok színpadi feldolgozásra kerüljenek, ugyanakkor a közös történetek a fiatalabb generáció számára is hozzáférhetővé váljanak.

Az első nagytermi bemutatóra szeptember 9-én kerül sor Radu Afrim rendezésében, aki Fausto Paravidino *Emma életének értelmé* c. színházi regényét állítja színpadra.

Ezt követően november 15-én a Sebestyén Ába – Székely Csaba – Cári Tibor alkotói hármás legújabb nagyszínpadi produkciójának premierje várható. *Az igazság gyertyái* c. előadás a bőzdűjfalusi szombatosok történetét dolgozza fel, nem mellőzve a Székely Csaba-szövegekre jellemző humort, meghökkentő és megkapó emberi helyzeteket idéz.

December elején László Csaba főszereplésével *Én így látom... Tompa Miklós mesél* címmel kerül bemutatásra a társulat névadójának történetét feldolgozó előadás Barabás Olga rendezésében, a Kisteremben.

Az idei évben, rendhagyó módon, december 30-ra tervezett szilveszteri nagyszínpadi bemutatót Mohácsi János állítja színpadra, aki László Miklós *Illatszertár* c. darabját viszi színre a Mohácsi testvérek sajátos átdolgozásában.

Az évad második felének első premierje Bocvárdi László rendezésében valósul meg. Az Oleg és Vlagyimir Presznyakov abszurdba hajló, mai valóságunkra humorral és ironiával reflektáló, *Csónak, avagy előttünk az özönvíz* c. kortárs drámájából készült produkció március 10-én a Kisteremben tekinthető meg először.

A tavaszi időszakban Sławomir Mrożek *Mulatság* c. abszurd színműve Keresztes Attila rendezésében, helyspecifikus körülmények között kerül bemutatásra.

Tavasszal elkezdik a kultúrotthonok felújítását

Az újrakezdési és reziliencia program (PNRR) alapján teljesen felújítják a nyáradszentimrei és a márkodi kultúrotthonokat. A finanszírozás értéke mintegy 3-3 millió lej. A gond az, hogy a korábban elkészített tervek és gazdasági számításokat az időközben megváltozott árak miatt újra kellett készíteni, így több lett az önrész, mint a finanszírozás. Ennek ellenére nem mondanak le a pályázati támogatásról, ugyanis *Benedekfi Csaba* polgármester szerint sikerült annyi pénzt megtakarítani más beruházásokból, hogy erre többet szánhatnak. A teljes modernizálás mellett a kultúrotthonokat napelemekkel is ellátják, és mindkettő mellett elektromos járműtöltő állomást is kihelyeznek (egy

harmadik a községközpontban lesz). A polgármester úgy véli, hogy egy községben elég három művelődési házat fenntartani és ide koncentrálni a művelődési tevékenységeket. A Kis-Bekecs által működtetett ifjúsági néptánc csoport szokott próbálni a berei kultúrotthonban, amelyet sajnos már esküvőkre sem bérelnek ki, hiszen ezeket szervezettebb környezetben, vendéglőben vagy esküvői sátrakban tartják meg. Mire használják majd az egyébként valóban legkorszerűbb köntösbe öltöztetett kultúrotthonokat, van-e igény rájuk megyei vagy helyi szinten? – tehetjük fel így a kérdést az illetékeseknek.

(vagy)

Projektek benevezését várják a Bikeathonra

A Bikeathon.ms, az egyik legdinamikusabb és legfontosabb helyi adománygyűjtő sportesemény harmadik kiadására szeptember 16-17. között kerül sor Marosvásárhelyen. Az esemény célja a helyi kezdeményezések támogatása különböző területeken, mint például az oktatás, egészségügy, szociális ügyek, valamint a környezetvédelem. A Marosvárszéki Közösségi Alapítvány által szervezett esemény olyan szervezeteken, egyesületeken, intézményeken, kezdeményező csoportokon és magánszemélyeken hivatott segíteni, akik adománygyűjtő akciókat szeretnének indítani különböző kezdeményezések/ügyek/projektek támogatására. A

Bikeathon egy adománygyűjtő sportesemény helyi közösségi ügyekért, amelyet az ország több városában rendeznek meg, és amely a kerékpározás és a szabadban való tartózkodás örömeit ötvözi az adakozás örömeivel és a közösségi kezdeményezések támogatásával. Bármely szervezet, egyesület, intézmény, helyi kezdeményező csoport vagy magánszemély pályázhat olyan projektre, amely finanszírozásra szorul.

További részletek a szabályokról és a projektregisztrációról a projekt weboldalán található: <https://www.bikeathon.ms/>. A projektek benevezési határideje augusztus 20.

Vámos települések találkozója

Augusztus 26-án, szombaton Vámosgálfalván, a sportpályán tartják a Vámos Települések XIV. Nemzetközi Találkozóját. A Kis-Küküllő menti községközpont második alkalommal házigazdája a Vámos nevezetű települések küldöttségei találkozójának, amelyre több mint 260 vendéget várnak. Színes forgatag, kisebb kirakóvásár, kézműves termékek bemutatója, előadások várják a Vámosgálfalvára érkezőket. A meghívott előadóművészek között szerepel Zoltán Erika és zenekara, a Titán és a Compact zenekar, valamint a Pittyes2es és Gyufa. 22 óra-
kor tűzijátékkal zárul az ünnepség.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Románia megszüntette a négy új hadihajó beszerzésére kiírt közbeszerzési eljárást

Az illetékes hatóságok megszüntették a négy új multifunkcionális hadihajó beszerzésére 2018-ban kiírt, eredménytelen közbeszerzési eljárást – közölte kedden a védelmi minisztérium (MAPN).

A tárca indoklasképpen arra hivatkozott, hogy a négy éve kihirdetett győztes – a francia Naval Group és a konstancai hajógyár által létrehozott társulás, amelynek az 1,2 milliárd eurós ajánlatát hirdették ki nyertesnek 2019-ben – azóta sem írta alá a keretszerződést a megbízóval, a második helyre sorolt ajánlattevőt – a galaci hajógyárat működtető holland Damen csoportot – pedig azért nem hirdették ki a közbeszerzés győztesének, mivel „nem sikerült azonosítani” a magasabb árajánlatnak megfelelő többletforrásokat.

Nicolae Ciuca volt miniszterelnök és korábbi védelmi miniszter újságírók kérdésére válaszolva azt mondta kedden, hogy a korvetbeszerzés az „árak elszabadulása” miatt bukott meg: a négy évvel korábbi feltételek mellett már nem lehetett megkötni a szerződést.

A meghiúsult közbeszerzés előzményeit felidéző Hotnews.ro hírportál emlékeztetett: 2016-ban az akkori bukaresti szakértői kormány versenytárgyalás nélkül akart négy – Galacon legyártandó – korvetet vásárolni 1,6 milliárd euróért a Damentől, a határozatot azonban 2017-ben a szociáldemokrata kormány hatályon kívül helyezte, és új feltételrendszerrel írt ki közbeszerzést.

A Hotnews szerint 2019-ben „meglepetést okozott”, hogy a licitet európai fegyverzettel felszerelt Gowind 2500-as kor-

vetekről szóló, „nyomott áron tett” ajánlatával a Naval Group nyerte, mivel a piacon ez a hajótípus drágának számít, és a francia ajánlattevőnek nincsenek olyan, már korszerűsített hajógyárai Romániában, mint holland versenytársának. A galaci és mangaliai hajógyárat működtető Damen ajánlata alig 50 millió euróval volt magasabb, ami Sigma 10514 típusú, amerikai fegyverzetet integráló korvetekről szólt.

Mivel az első és második helyezett közötti árrés alig haladta meg a 4 százalékot, az utóbbi években bekövetkezett áremelkedések kompenzálására nem sok mozgástér maradt, ilyen feltételek között pedig a Naval Group nem volt hajlandó megkötni a szerződést.

A Hotnews szerint Románia jelenleg „teljesen fedezetlen” a Fekete-tengeren, a haditengerészet a román hadsereg legrosszabbul felszerelt fegyveremé. Nem rendelkezik korszerű légvédelmi vagy hajók ellen bevethető rakétarendszerrel sem, a szovjet gyártmányú hajóin pedig csak elavult fegyverzet található. A lap arra számít, hogy a MAPN – Franciaországgal, vagy az Egyesült Államokkal kötendő – kormányközi megállapodással fogja a haditengerészet fejlesztését megoldani, a tervezettnél sokkal drágábban. Az idő szorítása miatt a Hotnews szerint kétségessé vált: tartható-e még az a feltétel, hogy a korvetprojektrel egy romániai hajógyárat fejlesszenek, és hazai beszállítóknak adjanak munkát, vagy Románia inkább kész (véltetően használt) hadihajókat fog vásárolni francia vagy amerikai szövetségeseitől. (MTI)

A jegybank csaknem fél százalékponttal emelte idei inflációs előrejelzését

A román jegybank (BNR) 7,5 százalékra emelte az idei év végére várható inflációs előrejelzését, és kizárja annak a lehetőségét, hogy már az idén csökkentse a január óta 7 százalékos szinten tartott alapkamatot – közölte szerdai sajtóértekezletén Mugur Isărescu, a BNR kormányzója.

Májusban a BNR még 7,1 százalékon tartotta idei inflációs előrejelzését, amelyet februárban csökkentett jelentős mértékben (7 százalékra), azt követően, hogy tavaly novemberben még 11,2 százalékos fogyasztói árindeket prognosztizált a 2023-as év végére. A jegybank 2024 végére most 4,4 százalékos inflációra számít.

A jegybank második negyedévi monetáris jelentését ismertetve a kormányzó leszögezte: az alapkamat csökkentésével a BNR megvárja, amíg bizonyossá válik, hogy az infláció a mostani kamatszint alá csökken, ez pedig szerinte „ebben az évben kizárt”.

Újságírói kérdésekre válaszolva Isărescu a kormány terve-

zett defícitesökkentő intézkedéscsomagjára is kitért. Rámutatott: csak a héa, a jövedéki adó emelése vezet az infláció növekedéséhez. A jövedelemadó emelése ellenkező hatást is kiválthat, mert a vásárlóerő és így a kereslet csökkenését idézheti elő – magyarázta a BNR kormányzója.

Isărescu elutasította azt az újságírói értelmezést, miszerint a jegybank jelentése „az infláció növekedésének veszélyére” figyelmeztetné az adóemelésekre készülő kormányt. Kijelentette: a jegybank támogatja a kormány adókorrekciós, defícitcsökkentő terveit, ezek azonban olyan politikai döntések, amelyekbe a BNR nem szólhat bele.

Úgy vélekedett: nem szerencsés adókkal „megpúpozni” a reálgazdaságot, másfelől egyetértett az IT-szektor és az építőipar adókedvezményeinek megvonására készülő kormányval abban, hogy a „kiváltságokat” is fokozatosan ki kell vezetni, mert örökös fenntartásuk torzítja a piaci viszonyokat – idézte a jegybank kormányzójának megállapításait a gazdasági sajtó. (MTI)

Másfél évtizedes csúcsra emelkedett a felszámolt cégek száma

Romániában egyre több vállalkozás jut bajba az árak emelkedése, a fogyasztás visszaesése, a gazdasági növekedés lassulása, valamint a kilátásba helyezett adóemelések miatt, a felszámolt cégek száma másfél évtizedes csúcsra emelkedett – írta az Agerpres hírügynökség szerdán, a Sierra Quadrant felszámoló cég legfrissebb elemzését ismertetve.

Az első fél évben 19 442 vállalkozást számoltak fel Romániában, ez 18,2 százalékkal meghaladja az előző év azonos időszakában regisztrált adatot, és a legmagasabb szám a 2008-as gazdasági válság óta – mutat rá az elemzés. A bezárt vállalkozások csaknem 28 százaléka a kis- és nagykereskedelemben tevékenykedett, közel 10 százaléka műszaki felszereléseket gyártott, 9 százaléka pedig építőipari cég volt. Regionális szinten a legtöbb cégbezárás Bukarestben (4119), Kolozs megyében (1004) és Konstanca megyében (892) történt.

A „kimúlás” különböző szakaszaiban lévő – fizetéseket

len, felfüggesztett tevékenységű, felszámolt és a cégjegyzékből törölt – cégeket is beleszámolva Romániában az első fél évben 64 ezer volt a bajba jutott vállalkozások száma, ami négyéves rekord. „Az infláció, a beszállítói hitelek korlátozása, a kamatok emelkedése, a hitelhez jutás visszaszorulása, a körbetartozás terjedése és a lakosság gazdasági nehézségeivel szoros összefüggésben álló értékesítési problémák lesznek várhatóan a következő időszakban a legfőbb kihívások. Ehhez hozzáadódhatnak az esetleges adóemelések, amelyek leginkább az olyan érzékeny ágazatokban fogják éreztetni hatásukat, mint az építőipar és a kereskedelem” – idézte a felszámoló cég elemzését az Agerpres hírügynökség.

Az infláció, a szomszédban zajló háború és a fogyasztás visszaesése miatt tavaly több mint 135 ezer vállalkozás vált fizetéseketlené, függesztette fel, vagy szüntette be tevékenységét Romániában, csaknem 15 százalékkal több, mint 2021-ben. (MTI)

Szlovénia 100 millió eurót kap az EU szolidaritási alapjából

Szlovénia idén 100 millió eurót, jövőre pedig 300 millió eurót kap az Európai Unió szolidaritási alapjából a közelmúltbeli áradások következményeinek kezelésére – jelentette be Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke szerdán Ljubljanában.

Kiemelte: Robert Golob szlovén miniszterelnökkel három részből álló, egy azonnali, valamint egy közép- és egy hosszú távú szükségletekre szánt pénzeszközcsomagról tárgyalt. „Sok beruházásra lesz szükség az ország helyreállításához” – mondta von der Leyen az árvíz által leginkább sújtott területeken tett látogatása után. Szlovéniának fel kell mérnie a károkat és kérelmet kell benyújtania a szolidaritási alaphoz – tette hozzá, hangsúlyozva, hogy most a gyorsaság a legfontosabb. Úgy vélte: az idő kulcsfontosságú a további finanszírozások megszerzéséhez is a helyreállítási alaphoz, amelyben 2,7 milliárd eurós hitel áll Szlovénia rendelkezésére.

Szlovéniának augusztus végéig van ideje a további hitelek igénylésére. Golob és von der Leyen megállapodott abban is, hogy azonnal közös munkacsoportot hoznak létre annak érdekében, hogy Szlovénia hozzájusson ezekhez a pénzeszközök-

hoz. Ami a kohéziós alapokat illeti, von der Leyen megjegyezte: a Szlovénia rendelkezésére álló 3,3 milliárd euró egy részét már konkrét projektekre fordították, de meggyőződésnek adott hangot, hogy ezek közül „sok projekt már nem létezik”. Elmondta, hogy a Bizottság „maximális rugalmasságot” fog tanúsítani. Golob hasonlóképpen rugalmasságot sürgetett a kohéziós alapok átprogramozásában. „Ha nem tudjuk az alapokat az újjáépítésre átirányítani, akkor semmit sem jelentenek számunkra” – fogalmazott.

Bejelentette továbbá, hogy a kormány uniós és hazai hozzájárulásokból külön alapot hoz létre, amely az újjáépítésre szánt pénzeket kezeli majd. Az első hozzájárulás, 300 millió euró, a szlovén költségvetésből származik majd – mondta.

Szlovéniát története legsúlyosabb természeti katasztrófája sújtotta. A kormányfő szerint a heves esők okozta áradások – amelyek az ország területének kétharmadát érintették – akár 500 millió eurós kárt is okozhattak. A természeti katasztrófának hat halálos áldozata is van. A szlovén kormány vasárnap jelentette be, hogy Ljubljana segítségért folyamodik az EU és a NATO mechanizmusain keresztül. (MTI)

Ország – világ

Pénzjutalom szintéziseknek

Jóváhagyták annak a kormányhatározatnak a tervezetét, amely a nyári érettségien és a képességvizsgán 10-es átlagot elért 558 diáknak nyújtandó pénzjutalomról rendelkezik – tájékoztatott szerdán a tanügyminisztérium. A tárca Facebook-oldalán közzétett bejegyzés szerint a nyolcadikosok országos képességfelmérő vizsgáján 10-es átlagot elért 466 tanuló fejenként 2000 lejes, az érettségien szintézisre vizsgázó 92 diák pedig fejenként 5000 lejes pénzjutalomban részesül. A diákok névsorát és a pénzösszegek átutalási módját miniszteri rendelettel hagyja jóvá majd a tárca. (Agerpres)

Tüntettek a börtönörök

A Nemzeti Liberális Párt (PNL) székháza előtt tüntettek szerdán a büntetés-végrehajtási intézetek rendőrei a kormány által tervezett megszorító intézkedések ellen. Gabriel Gârniță, a Rendőrök Demokratikus Szakszervezetének (Sidepol) alelnöke kijelentette, a kormány által kilátásba helyezett megszorító rendelkezések a Román Rendőrség összeomlásához fognak vezetni. Kifejtette, a belügyminisztérium hiányzó munkaejéje mintegy 30.000 fő, és ha ezeket a betöltetlen állásokat megszüntetik, esély sem marad a humán erőforrás-hiány enyhítésére. Gârniță szerint egy rendőr már így is négy-öt ember munkáját végzi „nyomorúságos fizetésért”. Sérelmezte továbbá, hogy a különnyugdíjak törvényéből csak a bírák és ügyészek nyugdíjára vonatkozó részt kifogásolta az alkotmánybíróság, a rendőröket érintő rész módosítását nem tartotta szükségesnek. A börtönörök a Szociáldemokrata Párt (PSD) székháza előtt is tüntetni fognak. (Agerpres)

Nem lesz gond a földgazellátással

Sebastian Burduja energiaügyi miniszter szerint átlagos tél esetén nem lesz probléma a földgazellátással a télen, az ország tárolóinak töltöttsége már elérte a kapacitása 77 százalékát, az elraktározott mennyiség csaknem egymilliárd köbméterrel meghaladja az egy évvel ezelőtti jegyzetet. Burduja azt mondta, azt szeretné, hogy a romániai lakosság „ne reszkessen a télen a hideg miatt, és a számláktól se rettegjen”. Becslései szerint szeptember elejére a romániai tárolók töltöttsége meghaladja majd kapacitása 90 százalékát. Hozzátette, ha keményebb lesz a tél, az Azerbajdzsánnal kötött szerződés értelmében egymilliárd köbméter földgáz érkezhet a kaukázusi országból. (Agerpres)

Robbanás egy Moszkva megyei üzemben

Robbanás történt a Moszkva megyei Szergiev Poszadban található Zagorszk optikai és mechanikai üzemben, a pirotechnikai termékek raktárában, az incidensben 31 ember megsérült – közölte Andrej Vorobjov, a régió kormányzója szerdán a Telegramon. A detonáció oka az előzetes vizsgálat szerint a technológiai folyamatok megsértése volt. Hírügynökségi jelentések szerint a hatóságok kizárták a dróncsapás lehetőségét. Az incidens miatt több lakóház ablakai kitortek, és megrongálódott a Lucs sportközpont. Az üzemből dolgozókat, egy közeli óvodából a gyerekeket evakuálták. (MTI)

Mitől reális és mitől reform?

(Folytatás az 1. oldalról)

Igazából nem egészen világos, hogy mitől reform és mitől reális a Ciolacu-tervezet, amely gyakorlatilag a számokkal zsonglőrözik, embereket mozgat, és mindezt egy rövid távú, pár milliárd lejes bevételnövekedés reményében. Igencsak megkérdőjelezhető, hogy a nagy reform hosszú távú hatásait érdemben elemezték-e, mielőtt „piacra dobják” a tervezetet.

Visszatérve a „bukta” lehetőségére, Marcel Ciolacu kormányfő kilátásba helyezte lemondását, ha a koalíciós partner liberálisok nem támogatják a költségvetési hiány csökkentését célzó intézkedéseket. (Nem melleleg ezekről azt mondták korábban, hogy egyetértettek velük.)

A zsarolású kijelentések nyomán a PNL elnöke sietett megnyugtani a kedélyeket azzal, hogy szerinte fel sem merült, hogy a liberálisok nem támogatják a tervezett intézkedéseket, „csak a technikai részleteket kell alaposan körbejárni”, majd hozzátette, a PNL nem akar kilépni a kormányból. Ha viszont igaz, hogy megállapodtak abban, hogy sem adó-, sem heaemelés nem lesz, és olyan intézkedésekre sem kerül sor, amelyek a polgárok jövedelmének csökkenéséhez vezetnének, akkor elvárható, hogy állják is szavukat.

Jó munkát végez a kivitelező

(Folytatás az 1. oldalról)

Ha nem lesz csapadékos az időjárás, tartani lehet a ritmust, és év végére átadhatjuk az autópályaszakaszt, ellenkező esetben lelassulhat a kivitelezés. Elégedett vagyok azzal, amit az építőtelepen tapasztaltam – fogalmazott a maroskecei építőtelepen tartott sajtótájékoztatón Grindeanu miniszter.

Mint ismeretes, a Straco cégnek nem sikerült kiviteleznie a Maroskece és Aranyosgyéres közötti szakaszt, a munkálatok körülbelül 30 százalékát végezte el. A félbe-szerbe hagyott munkálatokat a Strabag-Geiger társulás vette át.

Kóti István, az épülő szakasz projektmenedzser-helyettese
Fotó: Nagy Tibor

Kóti István hozzátette, hogy a szóban forgó pályaszakasz az országutat három helyen is átszeli, ezért sokkal nagyobb odafigyelésre van szükség, hogy a munkagépekkel, tehergépkocsikkal ne akadályozzák a forgalmat, és elkerüljék a baleseteket. Kihívás volt az is, hogy félbehagyott, részben kivitelezett munkát vettek át, amelyet fel kellett mérni és mindent újra kellett kezdeni. Sok, előre nem látható problémával szembesültek, ami álmatlan éjszakákkal, rengeteg fejtöréssel járt.

1,23 millió köbméternyi töltés

– A pálya nyomvonalán a töltésekhez óriási mennyiségű földet, ballasztot helyeztünk el. 1,2 millió köbméternyi az a mennyiség, ami eddig a töltésekbe került, s további 20-30 ezer köbméterre van még szükség. Ezzel a mennyiséggel mind a 15,7 km-en befejezzük a töltéseket. Ahol ezzel elkészültünk, ott már aszfaltot is öntöttünk az úttestre. A maroskecei rész egy kritikus pont, rengeteg ballasztot kellett ide szállítani, emiatt folyamatosan dolgozunk éjszaka is. Reméljük, hogy két héten belül befejezzük ezt a munkát. A ballasztot és a földet a Maroskece körzetében található saját bányáinkból termeljük ki. Miután a munkát megnyertük, kezdtük keresni a kitermelhető helyeket, analíziseket végeztünk, és megtaláltuk a megfelelő anyagot. A munkálatok során anyagi gondok nem merültek fel, az elszámolás időben megtörténik – fogalmazott Kóti István. Arról is tájékoztatott, hogy munkaerőhiánnyal

Sorin Grindeanu szállításiügyi miniszter

jelenleg nem számolnak, holott az krónikus probléma az építőiparban.

A Maroskece és Aranyosgyéres közötti autópályaszakasz projektjének értéke 420 millió lej, héa nélkül.

Ami a Marosvásárhely–Nyárádszereda pályát illeti, a miniszter elmondta, hogy a kiírt kivitelezési pályázatra a cégek – szám szerint kilenc – benyújtották az ajánlataikat, jelenleg ezeket elemzik, kiértékelik, s remélhetőleg augusztus végén, szeptember elején kihirdetik a nyertest.

A jó szervezés a legnagyobb kihívás

A maroskecei építőtelepen Kóti István, a Geiger cég építőmérnöke, az épülő szakasz projektmenedzser-helyettese elmondta:

– A szerződést tavaly októberben írtuk alá, volt egy három hónapos tervezési időszak, a munkálatokat március folyamán kezdtük el. Jelenleg a munkálatok 70 százalékával vagyunk készen. Reményeink szerint év végéig átadjuk a forgalomnak ezt a szakaszt, jóllehet a szerződésben szereplő határidő 2024 augusztusa. A korábbi befejezés feltétele, hogy hosszú és száraz őszi legyen – tájékoztatott a projektmenedzser-helyettes, aki szerint a projekt kivitelezésében a legnagyobb kihívást a jó szervezés jelenti.

Fesztivál 70

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Mára kissé pejoratív értelmet kapott a szó. Meg ígésítették is, hiszen mostanában fesztiválozni annyi tesz, mint nagyszabású, ám nem különösen ártalmas felfordulást csinálni. (Nem lestem bele a Magyar értelmező szótár online változatába.) És fesztiválozásról beszélünk, ami a különböző jogcímenek és ürügyeken tartott ünnepségek, rendezvények, hepajok folyamatát, egymásból való következését jelenti. Célja hétköznapok szürke unalmát/harmóniáját megtörni, a fesztiválok, tömegsereglések és meghatottságtól remegő hangon bejelentett helyi és regionális/országos rendezvények kivételes idejét, helyét, alkalmát és fontosságát jelzi, tudatosítja.

Először a kifejezéssel 1953-ban találkozottam. Ennek a szónak a pontos felbukkanása éppen ehhez az eseményhez kötődik. A Bukarestben augusztusban megrendezett VIT-hez. A rövidítést már csak idősebbek és a kortörténezszekek tudják feloldani, meg a még élő néhány résztvevő. A VIT = Világifjúsági Találkozó. Románul Festivalul Tineretului Mondial. Innen egyszerűsödött csak fesztivállá. Sokáig csak ez az esemény jelentette a romániai magyarok nyelvében az ünnepséget.

Mondanom sem kell, baloldali rendezvény volt. Moszkvától eredt. Célja hogy az európai és az Európán kívüli baloldali ifjúsági mozgalmak küldöttei találkozzanak, kellemes körülmények között újabb ideológiai töltéssel gazdagodva térjenek vissza, és bomlasszák saját hazájukban az imperializmust, a gyarmati kapitalizmust. És ahol már megkezdődött a világháború lezárása után az új éra, a népi demokráciákban erősödjön az akarat és a vágy, hogy a szocializmus

alapjait kell rakni, ha török, ha szakad. Az osztálytársadalmat fel kell számolni. Utóbb mindkét ügyben történtek drasztikus lépések. Majd tört és szakadt.

Ez volt az első nagy nyitás Romániában. És a perinicázás. Körtánc, amelyben a kollektív művelet egyik fordulópontján egy fiú és a leány térdre rogyva, kispárnán (perinica kispárna) megpuszítják egymást. Ebből még

semmi baj nem lehet, gondolták a szervezők. Egyébként minden rendező országának kellett valami helyi népi/folklorisztikus jellemzővel, specifikummal kedveskednie a meghívottaknak. Budapestén csárdás, puszta, Balaton, csabai-gyulai, Prágában knélli és sör, Moszkvában gopák – guggolós ukrán táncikálás, Bulgáriában hintették a rózsaoajat és betyárromantikáztak stb. (Vagy valami mást – a jegyzetírónak csak ez jutott eszébe.) Szóval daloltak, táncoltak, vidámkodtak, ismerkedtek egymással, propagandaanyagot kaptak, országjárás is volt, színházi és bábszínházi előadásokat, koncerteket látogattak, sporteseményekben bővelkedett az ifjúsági találkozó. Ország-szerte orvosokat toboroztak, akik idegen nyelveket tudtak, hogy az egyes szállásokon ellássák az orvosi, sürgősségi feladatokat. (Apámát a cseh bábosok mellé osztották be, mert beszélt németül és franciául.) „Rengeteg dolguk volt, mint a spártaiaknak.” (Idézet egy általános iskolai dolgozattól, amelyet a marosvásárhelyi 7. sz. iskola egyik növendéke állapított meg 1960 táján évharmadi dolgozatában.)

A sorban a negyedik volt. Az első még Prágában rendezték meg 1947-ben, ezt követte két évvel később a budapesti, majd 1951-ben a kettéosztott, avagy felnégyelt Berlin keleti felében a harmadik. Mindnek volt jelmondata, a bukaresti „A békéért és a barátságért”. A résztvevők száma 30 ezer volt, ennél többen csak a moszkvai 1957-esen voltak, melynek jelmondata hasonlított a bukaresti VIT lözvingjéhez. Persze másként visszhangzott ez az 1956-os magyar forradalom leverése

után... Eredetileg a találkozókat minden páratlan évben, tehát két évente trombitálták össze. Az első eltolódás a nyolcadik és a kilencedik között történt, amikor Helsinki nem követte Szófia csak hat év múltán 1968-ban. (Utána is volt egy nagyobb felfordulás: a párizsi diáklázadás.) Helsinki és Szófia között ott zúgott el ugyanis az arab országok háborúja Izrael ellen 1966-ban. Aztán egyre ritkábban lehetett egybeterelni, és rendszertelenebbé lón, már nem a szocialista országokban varrták egygyé a baloldali fiatalok zászlaját, egyszer meg is ismételték Kelet-Berlinben 1973-ban. Az utolsót a Wiki szerint 2017-ben hozták össze a Kaukázus lábánál álló, a világ második leghosszabb városában, Szocsiiban. Azóta is volt, derült ki, az idei színhelye Lisszabon. Nem kaptam meghívót, pedig még világifjúnak érzem magam.

Visszatérve a bukarestire, ugyancsak sok dolga lehetett a több ezer résztvevővel nyüszítő fővárosnak, abban is a biztonsági szer-

Késik a Brassó–Segesvár vasútvonal felújítása

A szerződésbontást is kilátásba helyezte szerdai helyszíni szemléjén Sorin Grindeanu román szállításiügyi miniszter a Brassó és Segesvár közötti vasútvonal felújításának késlekedése miatt.

Az erdélyi terepszemlén tartózkodó tárcavezető a sajtónak nyilatkozva nehezményezte, hogy az Apáca és Kaca közötti szakasz felújítása csupán 17,5 százalékban valósult meg, holott 2024 végére el kellene készülnie. Ráadásul a munkálatok műszakilag legnehezebb részre hátra van, a kivitelezőknek Románia leghosszabb alagútjait kell megépíteniük Ūrmös és Homoród térségében összesen 12 kilométeren.

Az EconoMedia.ro szerint a kivitelező már felállította a helyszínen a TBM fúrógépeket, de nem látott munkához. A gazdasági portál emlékeztetett, hogy a korábbi késésért Románia 330 millió eurót vesztett az uniós támogatásból, és a közép-ső, Apáca és Kaca közötti szakaszon tapasztalt késlekedés újabb 500 millió eurós veszteséget okozhat.

Sorin Grindeanu szerdán elmondta: nem híve a szerződésbontásnak, de nem elégedett a munkálatok menetével. Azt kérte, hogy a 28,2 kilométeres szakaszon jövőre fejezzék be a munkát. Hangsúlyozta, hogy a romániai és az európai vasúti közlekedés számára fontos projektről van szó, melyet a kivitelezőknek a legnagyobb komolysággal kell kezelnie.

A Brassó és Segesvár közötti 112 kilométeres vasúti vonal része a Románián keresztül a Kürtös-Arad-Piski-Segesvár-Brassó-Bukarest-Konstanca nyomvonalon haladó Rajna-Duna transzeurópai vasúthálózatnak.

A Brassó–Apáca és Kaca–Segesvár közötti két szélső szakasz felújítására a Román Államvasutak (CFR) 2020 márciusában írta alá a kivitelezési szerződést a francia Alstom, a görög Aktor és a román Arcada alkotta RailWorks cégtársulással. A két szakasz 617,6 millió euróból újul meg négy év alatt, hogy a vonatok elérhessék az óránként 160 kilométeres sebességet.

A vasúti vonal része az Apáca és Kaca közötti középső szakasz is, ennek felújítására 2020 szeptemberben kötöttek szerződést az Aktor-Alstom-Arcada társulással – itt a görög cég vezeti a projektet, amelynek értéke 2,7 milliárd lej (545 millió euró).

A felújítást európai uniós vissza nem térítendő támogatásból és román állami költségvetésből finanszírozzák, a romániai vasútfelújítási tervek közül ez a legnagyobb értékű beruházás. (MTI)

veknak. Ezernyi szekus sürgölődött-forgolódott, rendőrség és hadsereg tartotta fenn a rendet, lehetőleg álcázottan, szóltak az eligazitáson. Elvegyültek, figyeltek, jelen voltak, ellenőriztek, feljegyeztek. Elsősorban attól lehetett tartani, hogy a boldog népi demokrata ifjúság komolyan veszi a barátkozást, főleg a nyugati ifjakkal, és terveket sző, hogyan hagyja el boldogsága színhelyét. Egyeseknek sikerült, a delegációk közé keveredve, bújtatva, rejtve, kalandosan szökni tudtak. Mások fennakadtak a sűrű hálón, és a megfigyelők feljegyzései alapján büntibe kerültek. Megjegyzettek lettek, aztán sokáig nem kaptak útlevelet még Bulgáriába sem, amikor már újra utazni lehetett.

Évekig lehetett látni képeket erről a találkozórol, perinicázta furtonfurt a pionir- és szakszervezeti üdülőkben, táborkban. Harsogott a Világifjúsági Találkozó indulója, hogy azt danolja:

Egy a jelszónk, a béke, harcba boldog jövőért megyünk, Egy nagy cél érdekében tör előre ifjú seregünk. Bárhol is van hazája, bármely égnéz le rája, Küzdő korunknak új nemzedéke mind itt halad velünk.

Földön, égen zeng az új dal: Ifjúság! Ifjúság! Ifjúság! Milliányi szív dobogja ritmusát, ritmusát, Nincs oly erő, mely legyőzné, ki a népért küzd, És dalolja a jövőnek himnuszát: Ifjúság! Ifjúság!

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (19.)

A nagy palóc az emberi kapcsolatokról

Kiss Zsuzsánna

Mikszáth parabolisztikus rövid elbeszélése, *A kétezer éves ember* egyetlen apró incidensről szól. Az író a villamoson udvariasan és nagyvonalúan kíséget egy kopottas külsejű asszonyt, aki a kalauznak nem tud fizetni, és arról panaszkodik, hogy rossz pénzt adtak neki vissza valahol. Miután az író odaadja a maga apróját, az asszony újra panaszkodni kezd, hogy az író becsapta, és újra pénzt kér, újra kap, majd az utazóközönség előtt hangosan azzal gyanúsítja az író, hogy szándékosan hamis pénzt adott neki. Amikor az író a gyanúsítgatást is elengedi a füle mellett, és leszáll, a panaszáradat szitokarádattá válva tovább kíséri útján... A különös történet azzal zárul, hogy az egyedi esetből a hátlanság kicsiny, de örök példázata kerekedik ki Mikszáth tollán. A „nagy palóc” cáfolhatatlanul rávilágít a közvetlen emberi kapcsolatok méreteit rég kinőtt világ és a „túlfejlődött” fogalmi kultúra végzetes hibájára: arra, hogy a fölvetődő kérdéseket az illetékesek (kik is?) nem az adott körülmények és helyzetek valóságában tárgyalják! (Rónay György *A regény és az élet* című művéből idézi Nemeskürty István, 1985, 611).

Mikszáth Kálmán, a politikai zseni

Mikszáth Kálmánra, az emberre így emlékezik Jókai nevelt lánya, Feszty Árpádné:

„El volt bűvölve, aki beszélt vele. Nem érezte fogfájását, nem búsult, ha elhagyta kedvese; tán még az adósságok se jutottak eszébe az alatt. Palócok dialektusa előadását még színesebbé tette. Olyanná, mint a legtarakább, virágosabb matyóhimzés. Ki nem fejezhető vidámságot árasztott. Az ember úgy sirt s kacagott, hogy az oldalát fogta. Szinte szürke, egyhangú lett a legszebb, legintelligensebb férfiarc is e mellett a kedves, ezer kis manóból összerakott fej mellett.

Néha [...] felbukkant a másik Mikszáth Kálmán, a keserű, éles, tragédiákat megérező, fáját kegyetlenül korbácsoló, de nagyon, nagyon komolyan szerető Cassandra... [...] Elkézdett beszélni. Először azokról, akiknek üres széke s pohara még ott állott, azután tovább, a monarchiában szereplő összes alakokról – fel egészen a Habsburg-dinasztiáig. Az orvos kíváncsiságával, tudássomjával boncolt, erényeiket és hibáikat a legnagyobb precízióval állapította meg. Láta mindegyiknek a hivatását. Elmondta, mindegyiknek mit kellene csinálni, és megjósolta, egyik se fogja megcsinálni. És (fogvacogva hallgattuk) kifejtette, okfejtette hogyan, miért rohan a maga tragikus vesztébe ez az ország. Jósolt, mindent, ami bekövetkezett, mindent. A Habsburg-ház összeomlását, háborút, nemzetiségek lázadását, és a legrettenetesebbet: a belső összeomlást. Éles tollal, miniatűr pontossággal, amellet vastag, fekete festékes vad erővel, a gránitszikla megdönthetlenségével. És mikor megszólalt az első kakas, hirtelen feltolta jobb felé az egyik szemöldökét, bal felé a szája szögletét, mesélt egy kakashoz, amely összeveszett egy másik kakassal, és mi fázva, fogvacogva, kábult aggyal, de kacagni, kacagni kezdtünk. [...] Csak másnap értettünk meg mindent. Hogy nagyon ritkán megjelenő üstökösöt láttunk.

Titkolta, dugta második énjét

De hát miért, miért nem él ez a politikai zseni a politikának? Mennyit használhatna ilyen agyvelő az országnak! Miért, miért üti el anekdotával barátai vitáit, ahelyett hogy mint villám csapna le, és azt mennydörögné: hagyjatok beszélni, hisz én mindnyájatoknál mindent jobban tudok, látok. Miért? Miért titkolta, dugta második énjét?

[...] »Isten nekem két tehetséget adott: a költőét s az államférfiét. A költészet csak gyönyörűség. Krózus vagyok, kincseket szórhatok, áldanak, szeretnek érte. Királytól kezdve

a parasztig mindenkinek szép órákat szerzek, öröm vagyok. Ha meghaltam, még mindig az leszek, és ezt a kincsszórásomat semmi, de semmi a világon nem állíthatja meg. Ha elárulom, mit tudok, érzek a politika terén, azt fogják kívánni: lépjek küzdőtérre, törjem, marjam magam, mondjak kegyetlen igazságokat azoknak, akiket, ha eszemmel el is ítélek, szívemmel nagyon szeretek. Tönkremenne kedélyem, elveszítenék sok jó barátot, nem tudnék írni többé, és mindez, mindez esetleg semmiért. Azért hogy halálom után hozzá nem értő kezek lerombolják, amit alkottam. Hallgatok.«

És hallgatott. A nagy politikusok nem áldomdták, hogy mialatt anekdotázik, miről gondolkodik, mit obszervál, mit lát jönni. Talán, ha neki is aktíve szerepe lett volna, lassanként az apró kis pártkérdések, bajok őt is megörölték, horizontját összevonták volna. Talán, ha nekik is obszerváló szerepük jutott volna, sokan a politikusok közül is az ő szemével láttak volna. Isten a tudója! Vagy a költő látnoki erejét hordta a lelkében? Jókai a felhőkben lakott, ott fedezett fel ismeretlen csillagot. Mikszáth, a föld, az ősföld igazi lakója, műzsájától kapott varázsvesszőjével abban talált sok sár, sűrű salak között aranyat, ezüstöt, sok-sok drága kincset...

Az élesszemű orvos

[...] Régi, régi tervét mesélte. Szeretné megírni Magyarország történetét a maga teljes realitásában. Események színét megváltoztatni, hol halványítani, hol erősíteni, emberekkel, hősökkel szerepet cseréltetni. Trónokat legvakítóbb augusztusi naptól megvilágítani, kis emberek jajját, panasztát meglatni. Nem hinni a szónak, sokszor a tettnek se, csak a szívet nézni.

Új, pszichoanalízisen alapuló iskolát szeretett volna a történetírás terén alapítani. Milyen nagyszerű volna, mondotta, ha a nagy emberek tudnák, hogy egyik irányban való nagyságuk nem lehet hibáik takarója. Fiait a nemzet ne istenítse legkisebb nemes vagy zseniális tetteiért, – de akarjon emelkedni, s ezért tőlük is a legtöbbet követelje.

Azután boncolta a régi nagyokat, leírhatatlan szeretettel, de mély keserőséggel. Megkopogtatta egyes hősök vértjeit, fejtegette dicsőségüket, nagyságukat, apró kis realitásokból összetakolt lajtorján levezette bukásuk okát.

Arcán látszott, szenvedtél azáltal, hogy kénytelen mindent a maga szinte túlzott realitásában látni. Kínozta, fájta neki két gömbölyű és mégis beretvaéles szeme.

Úgy érezhette magát, mint a fiú, akinek anyja betegségeit muszáj ismerni, mert orvos, és élesszemű orvos. (Feszty Árpádné: *Akik elmentek. Budapest, Athenaeum, 1924*)

A XIX. század végén, a XX. század elején már sok jelentős orvos élt és szolgált az egészség ügyét Magyarországon, amint tették ezt a maguk eszközeivel iróink is. Ugyanakkor az emberiség és szűkebb pátriánk újabb és újabb betegségeiben szenvedett. Nem véletlenül írta Ady Endre új verseit (*Új versek* volt 1906-ban megjelent, első sikert hozó kötetének a címe) „a halottak élén” (1918), és nem ok nélkül írta, hogy „Minden Egész eltorlott, / Minden láng csak részekben lobbant” (*Kocsi-út az éjszakában*, 1909. augusztus 10. táján írta, 16-án jelent meg). Mint ahogy huszadik századunk váteszes, „táltos” költője azt sem csak a beteg ember rémületével írta, hogy „Leszek jó, bús siratója, / Leszek fajtám takarója.” (*A fajtám takarója*, 1915)

Mielőtt egészen átlépnénk e leghosszabb évszázadba, még térjünk ki röviden két kiváló íróra, akik az új század irodalmának előfutárai voltak.

A színműíró pap

A Pankotán született Csiky Gergelyt (1842–1891), akinek édesapja Csiksomlyói

Csiky János megyei főorvos volt, már huszonhárom éves korában pappá szentelték, Bécsben teológiai doktor lett, majd Temesvárott teológiát és egyházjogot tanított. Első szerzői sikerét a *Jóslat* című vígjátékával aratta, amikor e művével 1875-ben elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Teleki-pályadíját. Sorban írta sikert arató színműveit, a *Proletároktól a Cifra nyomorúságon*, a *Bózói Mártán* át a *Buborékokig*, amelyekben a

Csiky Gergely fényképe Ellinger Edétől (1879)

korabeli társadalom sok sürgető problémájának adott hangot. 1878 végén püspöki engedéllyel költözött Budapestre, ahol sok bírálat is érte, az egyház részéről is. Áttért az evangélikus hitre, megházasodott, és ontotta műveit, rövid élete alatt harmincöt drámát írt, és harminckilencet fordított (ögörögből, németből, angolból és franciából).

1880-ban, nagy sikerrel bemutatott *Mukányi* című vígjátékában Csiky Gergely két orvosszereplőt is megjelenít: egy homeopata és egy allopatia orvost. A főhős állandósuló köz- és magánéleti botrányait mindkét orvos gyógyjavallatokkal kíséri: doktor Karó az érvágás mellett, doktor Kokas a Pulsatilla (kökörösín) homeopátiás pirulák használata mellett kardoskodik, miközben a „beteg” egyik orvosára sem hallgat.

Bródy Sándor –

a romantikától a realizmusig

A társadalmilag alulról jött író (1863–1924) a századforduló polgári irodalmát képviselte; a romantikától egyrészt a szecesszió, másrészt a naturalizmuson át jutott el a realizmushoz prózában és drámában egyaránt. Újságíróként két évig (1888–1889) több erdélyi lap (Erdélyi Képes Újság, Kolozsvári Élet) szerkesztője is volt, Budapesten saját folyóiratot hozott létre, és közben Herczeg Ferenc *Új Idők* című hetilapjának rendszeres munkatársa volt. *Nyomor* című elbeszéléskötetével (1884) és *Faust orvos* című regényével (1888) kivívta a magyar Zola megnevezést. A *dada* (1904), *A tanítónő* (1908) és *A medikus* (1911) című színműveiben valóság-hű képet kapunk korábban nem túl gyakran megjelenített társadalmi rétegekről. Olyan emberekről is szó van drámáiban, akik életformájuk következtében kapnak szívnagyobbodást, a túl sok munka vagy az ital miatt. *A tanítónőben* találkoznak egy jelentéktelen járásorvossal, *A medikusban* pedig egy jó orvossal, aki tudja, hogy betegeknek leginkább sok pénzt kellene a receptre felírnia.

A határozatlan idegorvos

A *Faust orvos* könyv formában 1890-ben jelent meg. A huszonhét fejezetből álló, bizarr befejezésű, a századvégre jellemzően dekadens kisregény főhőse idegorvos, aki csak munkájának él, de titokban természetesen mégis a megházasodás álmát szövögeti, és mivel szabadideje nincs, arról ábrándozik, hogy valamelyik nő páciensében találhatja meg jövődöbeli hitvesét. Az orvos, Lengyel Dénes egy füledt (ilyen-olyan betegségek miatt halálra ítélt és Edgar Allan Poe *Hollóját* előadó betegekkel teli) szanatórium bálján ismerkedik meg Petrovics Idával, akit hamarosan alkalmasnak ítél feleségnek. A romantikát ironikusan visszaidéző fordulatok a fojtott légkörű regényvilágban egy füstös – ezzel egyszerre Oscar Wilde-os és resztben Thomas Mann-os konfliktus bontakoztatnak ki.

Az orvos késlekedik a lánykéréssel, a szerelem és a szenvedély ambivalenciáin töpreng, miközben Ida iránt hol gyöngédséget, hol romboló indulatokat érez. Végül is, a

benne megmentőjét tisztelő és őt mindenestül szerető lányt a kishitűség ördögének foglyaként átengedi famulusának, Richter Sándor segédorvosnak. A különös szerelmi háromszög formált történet Ida gyors hervadásával és halálával, illetve a főorvos pusztulásával ér véget.

A regénykezdet jellegzetes dekadens képet fest a rendelői váróteremről:

A dekadens kisregény

„Majdnem mindannyian azt szerették volna, ha az orvos nekik szentelné az egész délutánt. Különféle vizsgálati módszerekről beszéltek. Vulpian, Charcot, Duchenne, Kraft-Ebing, sőt hírnevesebb hazai orvosok nevei is hangzottak fel minduntalan. Az idegbajokról írt hírnevesebb munkákat, a Kraft-Ebing speciális iratait, Charcot híres előadásait, Vulpian *Physiologie de système nerveux-jét*, Rosenthal *Nervenkrankheiten* című munkáját emlegették. Aztán a közkezen forgó fércművek címei, adatai, magyarázatai vegyültek bele a suttogó beszélgetésbe, s egy pillanatra úgy látszott, mintha nem is betegek, de orvosok százai ülneek itt óriási konzíliumot.

Voltak itt olyanok is, akik az idegkór- és gyógytan egész irodalmát átanulmányozták és ajánlgatták, egész a rajongásig dicsérték valami új, kísérletező gyógyszert, esetleg gyűlölettel szidták a morfiumot, vagy egyéb narokotizáló szert, mellyel orvosuk »megmérgezte« őket.

Lassankint megszokták a díszes szobák nehéz levegőjét is. És nevettek, amikor valaki erősen döngötte a bezárt ajtót. Az inas kérdé: »Ki az?« Egy ismert báró és országgyűlési képviselő ingerülten nevezte meg magát. De az ajtó nem nyílt ki, az inas szárazon felelé: – Nem lehet... holnap...

Ez az egyenlőség jólesett nekik. Szóba került, hogy egy bécsi professzor milyen módon dorgálta meg a királynét. Híres orvosokról kezdtek anekdotázni, míg egy kecskeszakállú úr – naiv és jószágos arccal – az orvosok karakteréhez szolgáltatott adatokat. Bejárta Európa minden nevesebb specialistáját. Felkereste J. M. Charcot a Salpêtrière-ben és a szentmártoni javasasszonyt. Megpróbálkozott mindenhol és mindenféle szerrel, s betegségek tizenegyedik esztendejében arra az eredményre jutott, amit nem restelt itt is hangoztatni:

– Svindlerék, nem tudnak semmit, csak amikor vágni kell...

[...] A rendelőszoba megnyílt. A hangulat újra komor és kínos lón. Hiszterikus asszonyok, leányok újfent felvették szánalmas és a szánalomra leső szerepüket. Húszan panaszkodtak egyszerre fejfájásról, s talán csak kettő érezte igazán. A legváltozatosabb grimaszok keltek, tüntek, újra keltek. Hölgyek tolongtak a tükrök előtt, végsőt igazgatva toalettkünn. Egy szép szőke hölgy rimánkodott az inasnak:

– Egy fésűt... nincs egy fésűje?...

És valami vigyázatlan ajak a kisebbik szobában hangosan nevezte meg azt a fogalmat, melyben mindaz, ami itt van, s mindaz, ami nincs itt: véget ér. Hangosan mondta ki ezt a szót: halál.

»Halál«, visszahangzott a nagyobbik szobában, anélkül hogy bárki is megremegett volna. Olyan közel volt hozzájuk a zordon kép, hogy nem is látták. Elrendezkedtek helyeiken, s izgatottan nézték, hogy eresztik be az első beteget. Alig öt perc múlva a másodikat, aztán a harmadikat, negyediket.

[...] A várakozók száma egyre fogyott; hat óra felé már alig voltak bent nyolcan, kilencen. A beszélgetést is abba hagyták, s nyugtalansággal lesték, míg rájuk kerül a sor, úgy, hogy egész világosan meghallatszott izgatott szíviüknek ideges dobogása, amíg a rendelőszoba ajtajában várakoztak. Mintha esküvőre mennének, bírójuk elé állanak. Az izgatottság, a félelem torkukba szorította a szót. A még mindig dühös birtokokon meg kísérőjén kívül alig beszéltek.

Az aztán, hogy nekiindult, beszélt bőven. Orvosnövendék volt és tanítványa a híres idegprofesszornak. Két éve hallgatja előadásait, s ezer részletet tud róla.

A várakozók leaptak csoportja möhöz nyeli el szavait, amint rajongással szól az európai híró tanárról, a csodálatos gyakorlatú orvosról.

– Mennyit kereshet évenként? – vág közbe egy börszen spekuláló bűz kereskedő. (Faust orvos, 1–2. fejezet)

(Sorozatunkat szeptember közepétől folytatjuk.)

Bródy Sándor portréja (1915)

A májtranszplantáció új kihívásai

A robottechnika térhódítása a szervátültetésben

A marosvásárhelyi orvos- és gyógyszerészhallgatók 30. Tudományos Diákköri Konferenciájának meghívott előadójaként tért vissza szülővárosába prof. dr. Máthé Zoltán sebészprofesszor, aki a májátültetés jelenlegi helyzetéről tartott előadást.

Bodolai Gyöngyi

Sebészorvosi pályája a Semmelweis Egyetemről indult, és ahogy 2015-ben készült be-szélgetésünk során beszámoltunk, a szervátültetést illetően a világ vezető centrumaiban sajátította el a szakmát. Svájcban a genfi egyetemi klinika transzplantációs sebészetihez tartozó laboratóriumában készült fel a doktori cím megszerzésére, és szervezte meg a klinikával való együttműködés során, munkatársaival együtt, a szigetsejt-transzplantációs programot.

Kanadában, a torontói egyetemi központban szerzett jártasságot a vese-, máj- és hasnyálmirigy-átültetésben, az élődonoros transzplantációban, továbbá az említett három szerv daganatainak modern sebészeti-ben. Hazatérése után, 2007-ben végezte el az első felnőttkori élő donoros májátültetést Budapesten. Hat évet műtött és végzett tudományos munkát az esseni egyetem sebészeti és transzplantációs klinikáján, majd megpályázta és elnyerte a budapesti Transzplantációs és Sebészeti Klinika igazgatói állását, ahol hozzájárult a transzplantációs sebészeti fellendítéséhez és a vérmentes májátültetés bevezetéséhez.

– Hét évvel ezelőtt beszélgettünk Marosvásárhelyen, hogyan alakult azóta a májátültetés helyzete? – kérdezem, ugyanis Máthé professzor e terület új kihívásairól beszélt előadásában.

– Hét év alatt a májtranszplantáció terén a technika fejlődésével sok előrelépés, változás történt, ahogy az orvostudomány számos más területén is. Két fő problémát szeretnék jelenleg kiemelni. Az egyik a fokozódó szervhiány, a másik a szervek minőségének a változása.

– Mi az oka a szervhiánynak?
– A technika fejlődésével a közlekedési eszközök egyre biztonságosabbá váltak, és szerencsére egyre kevesebb az olyan közlekedési baleset, amely izolált koponyasérüléssel jár. A baleseti sebészet és az idegsebészet fejlődésével ma már egyes betegségeket, így például az agyvérzést sikeresebben tudják kezelni, mint korábban. Egyre több az idősebb agyhalott donor társbetegségekkel, ezáltal változik a kiemelhető szervek minősége.

– A donorhiánnyal szemben az átültetésre váró személyek száma viszont nem csökkent.

– Ez így igaz, a várólistán egyre többen

Fotó: Just Péter

vannak, mert a különböző társbetegségeket is mind sikeresebben kezelik, és ily módon egyre több beteg válik alkalmassá az átültetésre.

– Mit lehet tenni?

– Elindultak a kutatások, hogy a kialakult helyzetet hogyan lehetne áthidalni. Előtérbe került a személyre szabott donáció, a korábbi standardok átértékelésével, ami azt jelenti, hogy a szervek csak egy kiválasztott betegben tudnak jól működni. Például egy 60-70 év körüli donorból kinyert máj jól tud működni egy 60 év körüli, cirrózis talaján kialakult májdaganatban szenvedő betegnél.

A gépi perfúzió a másik terület, amely sokat fejlődött az elmúlt években. Több szervert lehet a testen kívüli gépi perfúzióval különböző anyagokkal, esetleg vérkészítménnyel átöblíteni, akár oxigénnel dúsítva, a testen belüli élettani helyzetet utánozva. Ezáltal a szervek működése vizsgálható és akár javítható a beültetés előtt, és a transzplantáció is jobban időzíthető.

– Korábban nagyon pontosan megszabták a donorszervek tárolási idejét, ehhez képest, amit a professzor úr mond, az valóban óriási előrelépésnek tűnik.

– Bár korábban valóban szoros volt az idő, egy szívét például négy órán belül, a májat 12 órán belül át kellett ültetni a kivételét követően, ez az idő a gépi perfúzióval ma kitölthető, és jobban megszervezhető a szervet kapó beteg előkészítése, a műtétet végző csapat munkájának összehangolása nyomán.

– A májátültetést a kívülállóknak hosszú, nagyon nehéz műtétnek tartják. Ez változott-e az elmúlt évek során?

– Nem változott, ma is az egyik legnehe-

zebb komplex sebészi beavatkozás. Megjelentek ugyanakkor új technikai eszközök, amelyek segítik a műtét gyorsabb és hatékonyabb elvégzését.

– Tegyük hozzá, hogy a vér nélküli májátültetés Máthé professzor és csapatainak a nevéhez köthető Magyarországon.

– Korábban ezt a montreali egyetem transzplantációs munkacsoportja indította el és vizsgálta. Az ő módszerüket adaptáltuk a hazai viszonyokhoz. Így sikerült elérni, hogy a májátültetéseknek szinte felét vérmentesen tudtuk végezni. Hangsúlyoznám, hogy ez egy finoman összehangolt csapatmunka a sebészeti és az altatóorvosi csapat között, egymásra utalva és szorosan együttműködve.

A módszernek számos előnye van, kisebb a műtéti trauma, a betegek sokkal gyorsabban gyógyulnak, kevesebb a műtét utáni szövődés, kevesebb időt töltenek az intenzív osztályon, gyorsabb a rehabilitáció.

– Az átültetés során hány eret kell összevarrni a májban?

– A transzplantáció során a saját májat kiemeljük, és a helyére tesszük az új májat. A klasszikus technikával négy ér- és egy epeúti összeköttetésre van szükség. Vannak újabb módszerek is, amelyekben egy erősszekötéssel kevesebbet kell összevarrni, mégis technikailag bonyolultabb.

– Az elmondottak ismeretében nehezen tudom elképzelni a vér nélküli műtétet. Hogyan lehetséges?

– A vérmentes átültetésnek két része van. A műtét előtt az altatóorvosok ki tudják pontosan számolni azt, hogy mennyi az a vérmentesség, amelynek hiányát az adott beteg

nagyobb trauma nélkül elviseli. A hiányzó véralvadási faktorok szintjét monitorozzák és célzottan pótolják. A másik oldal a transzplantációs sebésze, aki a korszerű vágó és vérzéscsillapító módszerek alkalmazásával csökkenti a vérzést a beültetés során. Ez azonban a műtét közben nagyon szoros együttműködést igényel a két csapat között. Vannak olyan helyzetek, amikor az egyik csapatnak rövid ideig várnia kell, hogy újra összehangba kerüljenek. Finoman összehangolt csapatmunka.

– Mennyi ideig tart egy műtét?

– A májbeültetés korábban 10-12 órát tartott, jelenleg átlagosan 4-6 óra alatt, ritkán és szerencsés anatómiai helyzetben 3-4 óra alatt is elvégezhető.

– Említette az élő donoros transzplantációt, megkérem, tájékoztasson erről is.

– Szorosan kapcsolódik a bevezetőben jelzett szervhiányhoz és a transzplantációs onkológiához is. Bizonyos esetekben megoldást jelenthet a szervhiányra. Az élő donoros transzplantáció azt jelenti, hogy egy egészséges egyén adja a májának egy részét májbeteg hozzátartozójának. Elsősorban gyermekeknek fontos, mert a kisgyermek, akinek súlyos veleszületett májbetegsége van, nagyon ritkán jutnak olyan minőségű szervhez, amely időben tudná őket gyógyítani, ezért kézenfekvő, hogy a szülők, amennyiben megfelelnek, odaadhatják májuk egy részét, és azzal segítik gyermekük gyógyulását. Egyes esetekben ez felnőtteknél is szóba jöhet. Az élő donációban is teret nyert az elmúlt időszakban a laparoszkópos, illetve újabban a robottal végzett minimál invazív technika.

– Mi szól a robottechnika mellett?

– A robottechnika előnye, hogy nagyon pontos, tízszeres nagytással lehet vele dolgozni, és három dimenzióban, azaz térben lehet látni; precízebb, így a szervkivétel sokkal kisebb traumával jár. Két-három nap után a vesedonorok, három-négy nap után a májdonorok is hazamehetnek a kórházból. A robottechnika az élő donoros vesekivételre és a máj egy részének eltávolítására alkalmazható felnőtteknél. Új terület, még részletes kidolgozás alatt áll. Robottal végzett élő donoros vesebeültetésre, tüdőbeültetésre és újabban májátültetésre is sor került már.

Összegezve: a robottechnika ma már jelentős mértékben tudja segíteni a transzplantációs sebész munkáját, új távlatokat nyitva ezen a területen. A fejlődés nem áll meg, és mi is örömmel veszünk részt ebben.

– További sikereket kívánva köszönöm a lehetőséget, hogy a laikusban felmerülő kérdésekre is türelmesen válaszolt.

Életmentő beavatkozás érfejlődési rendellenességgel született csecsemőn

Születése után tíz nappal egy nagyon ritka Galen-véna fejlődési rendellenességgel diagnosztizált tíznapos csecsemő életét mentette meg éren keresztül történő intervenciós radiológiai beavatkozással egy több szakorvosból álló csapat a Marosvásárhelyi Megyei Sürgősségi Klinikai Kórházban.

A beavatkozás során először a fejlődési rendellenes képező vérereket azonosították, majd rendkívül kis méretű orvostechnikai eszközökkel zárták le azokat, lehetővé téve az agyi vérerekben a normális keringést és a szív normális működését.

A három órát tartó, a páciens életkora miatt rendkívül nehéz, éren keresztül történő beavatkozást dr. Mărginean Lucian intervenciós radiológiai főorvos végezte a sürgősségi kórház intervenciós radiológiai részlegén.

A beavatkozás során a csecsemő általános érzéstelenítését és az életfontosságú

funkciók ellenőrzését a Szív-érrendszeri Betegségek és Transzplantációs Intézet szakemberei látták el.

A brassói szakorvosokkal való megbeszélés nyomán augusztus 3-án szállították a marosvásárhelyi sürgősségi kórházba az újszülöttet, akinek az agy és a szív működését érintő fejlődési rendellenesség a halálát okozta volna, ha nem végzik el a beavatkozást. Az újszülött-gyógyász orvosok a szív érintettsége miatt kérték a szívintézet szakembereinek segítségét.

A dr. Lucian Mărginean intervenciós radiológus főorvosból, az intenzív terápia dr. Sorin Pașcanu főorvosból, a neonatológus dr. Carmen Gliga főorvosból, doc. dr. Manuela Cucerea főorvosból és dr. Elena Moldovan szakorvosból álló csapat közösen mérte fel a helyzetet, és dolgozta ki a csecsemő életének megmentésére irányuló kezelési stratégiát. A további teendőkről a műtét után hat héttel elvégzendő vizsgálat alapján döntenek.

Fotó: Marosvásárhelyi Sürgősségi Klinikai Kórház

A léleképítés buktatói (1.)

Albert Ildikó kórházi pszichológus

Új világ, új típusú ember

Divat egészségesnek lenni. Meg fiatalnak, fittnek, akármilyennek, de mindenképp elfogadónak, befogadónak, szerencsétlent segítőnek, áldozatimádónak, szívárványosnak és mindenekfelett divatosnak – trendinek, mainstream-konformnak – lenni.

Talán sosem volt ennyire fontos eleget tenni a divatnak, mert sosem terjedt, terjedhetett ilyen villámgyorsan minden információ, mint ahogy az utóbbi néhány évtizedben történik. Mikor szinte, sőt nem is szinte, hanem azonnal szétszalad az éterben minden információ. Az új eszköz, az új kommunikációs lehetőség új világot és – lassan el kell ismernünk – újfajta (?), új típusú embert is teremt(ett), bár hogy milyent, azt valójában igen nehéz megfogalmazni vagy akár csak körülírni. Hogy ez jó vagy rossz, mindenki döntse el maga. Ha még tudja és meri, hisz lassacskán eljutunk oda, hogy már ezek a határok is elmosódnak.

Szakadék a generációk között

Nem illik erkölcsről beszélni. Nem trendi ilyen maradi fogalmakra hivatkozni. Néha szokás felemlíteni, hogy máskor is voltak ilyen válságok, váltások a társadalmak történetében, hogy itt tulajdonképpen csak a megszokott generációs különbségekről, a nemzedékek közötti konfliktusokról van szó, ami megnyugtatónak tűnhet, de valójában nem igaz. Mert sosem volt ekkora szakadék a generációk között, és ilyen gyorsan változó a világ, és akkor még nem is szóltunk arról, hogy sosem voltak a digitalizáció világa által felkínált lehetőségekhez hasonlóak. Sem jó, sem rossz értelemben. És annak alátámasztására, hogy ez mennyire így van, hadd idézzem a probléma egyik magyar kutatóját, *Steigervald Krisztiánt*, aki workshopokat és tréningeket is tart: „Az eltelt évszázadok során csupán minimális különbségek voltak megfigyelhetők az egyes generációk megélésében. Az elmúlt ötven-hatvan évben viszont rohamtempóban változott meg szinte minden: az élet várható hossza, a társadalom korösszetétele, a jövőkép, a kommunikáció – s így például a tiszta – fogalma, a várakozás jelentése, az agy leterheltsége, és még sorolhatnám. Érdemes megismerni, alaposabban feltérképezni ennek az átalakulási folyamatnak a mibenlétét és az egyes korcsoportokra gyakorolt hatását, mert enélkül csak azt lát-

juk, hogy nem az van, ami volt, és ez feszültséghez vezet. Az ismeret viszont megértéshez és elfogadáshoz.” Vagy legalább értéshez és tűréshez, jobb esetben a beavatkozási lehetőségek ki-, megtalálásához – természetesen hozzá. Mert úgy látom, hogy ebben a pszichológia, ha nem is lemaradt, csak inkább a leíró megközelítést választotta, és – bár nem kimondottan, de ezt sugallva az elméleteivel – inkább a kezelést, netán workshopokat, tréningeket szervezi, mintsem a megelőzést, a jobb, ha úgy tetszik új nevelést próbálja megoldani. Ha egyáltalán elismeri, hogy van, lenne, amit kezelni, illetve, hogy másképpen kellene nevelni, hogy egyáltalán kellene nevelni. Ami érthető, hisz kivettek a kezéből szinte minden lehetőséget, mikor – a szabadság és elfogadás nevében – nem kategorizálhat, nem hivatkozhat az értelmi, érzelmi, kulturális különbségekre, eldobatták az eddigi ismereteket, nincsenek normák és fogódzók sem a nevelésben, sem a mindennapokban, és a pszichológust is igyekeznek eltántorítani attól, hogy ilyeneket keressen vagy hivatkozzon az eddigiekre. Mert traumának kiáltották ki, ha a szülő korlátokat szab, ha uram bocsá' rákiált vagy elrángigálja a gyereket valahonnan. Ez utóbbi már szinte büntetendő agresszióként értékelendő.

A mindenható telefon

Aztán szokás arra is hivatkozni, hogy a mai fiatalok – gondolunk részben a Z generációra (nagyjából az 1995–2009 között születettek), és az alfákra (2010-től születettek), együtt iGenerációra – kezükben az okoste-

fonnal születtek. Ha képletesen mondjuk, akkor rendben, de a valóság az, hogy ha nem is azzal születtek, a szülő gondoskodik róla, hogy a még csak pár hónapos gyerek, ahogyan képes megfogni a telefont, máris a kezébe kapja. Mert a csöppesség „követeli” – állítják –, és ha megkapja, azonnal lecsendesül tőle. Már hogyné követelné, ha anyja gyakran még szoptatás-étetés, ringatás vagy kocsitologatás közben is azt böngészi, ahelyett hogy az apróságra figyelne. Ha ránézne, beszélne hozzá, mesét mondana, majd olvasnának együtt, a gyerekek eszébe nem jutna. Egyáltalán honnan tudhatna róla? Nyilván, a telefon-, esetleg számítógép- (vagy mindkettő) függő anyuka, apuka a modell, mert a legközelebbiek továbbra is az első modellek a gyerekek számára, akármerre is változott az élet, a csemete azt akarja, amit ők tesznek, majd kezébe kapván a telefont, mely zenét, ricsajt ad ki magából, és rengeteg színes, gyorsan változó képet mutat, elhallgat. Erre szoktak hivatkozni, hogy „jaj, tetszik tudni, hiába csinálók akármit, csak akkor hallgat el, ha a telefont adom oda neki”. Hányszor hallottam ezt a magyarázatot, magyarázkodást a rendelőmben, és próbáltam elmesélni – hiába –, miért rossz, hogyan lehet másképp nevelni, mert legtöbbször vagy jóváhagyó bólogatás volt a válasz – hát ha hamarabb befejezem, és mehetnek –, vagy arra hivatkozott az éppen soros anyuka, hogy igen-igen, de annyi más dolga van, hogy nem tud állandóan a gyerekekkel foglalkozni, ugyebár. Miközben két teljes év áll a rendelkezésére, amit az ál-lambácsi fizet neki.

Egy nyelven beszélni – ha nem ismerjük egymás szavait

Aztán a külön-külön telefonozó (van már ilyen kifejezés) szülő és gyerek teljesen elfelejt, illetve el sem kezd beszélgetni. Két különböző nyelvi világban létezik, illetve nő bele. Ezután nem csoda, csak fájdalmas, ha lassan semmit sem tudnak egymásról. Emlékszem, mennyire megdöbbentem, azután megijedtem, amikor először, azután még többször is arra kellett ráébrednem, nekem, aki rengeteget olvasok, rendszeresen beszélgetek, fiatalok között is mozgok, bár talán nem eleget, hogy egyszerűen nem értem, hogy miről beszélnek egyes emberek, különösen a legfiatalabbak. Szerencsére egy harmincas éveim elején járó kedves író ismerősöm (merem írni: barátom) elmondta, hogy ő maga is így járt. Illetve ismerünk szülőket – keveset, bár remélem, sokkal több van –, akik vért izzadnak, hogy lépést tarthassanak a gyerekekkel. Hogy egy nyelven beszélhessenek. Mert tudjuk, ez minden kommunikáció buk-

tatója. Hisz ugyanazt a kifejezést vagy mondatot is lehet teljesen másképp érteni, és teljesen elmenni egymás mellett. Hát még akkor, ha eleve nem ismerjük egymás szavait!

Szerencsére mára egyre több szociológiai kutatás és filozófiai megközelítés születik, melyben igyekeznek felmérni és értelmezni, hogy mi történik velünk, emberekkel. A kutatásoknak két jelentős eredményét – sokkal több van – emelném ki, mert talán ezek mutatnak rá a leghűsbavágóbb sajátosságokra.

A személyiségzavar térhódítása

Az egyik, amiről nem könnyű beszélni, írni még kevésbé, az egy különös jelenségről, a személyiségzavar, a személyiségzavaros egyének terjedéséről, ha úgy tetszik, térhódításáról szól. A mindennapokban – de néha a szakmában is – szinonimaként használják a pszichopata és a narcisztikus kifejezéseket. A két utóbbi egykor a személyiségzavar egy-egy formáját jelentette. A pszichopata hivatalosan mára megszűnt forgalomban lenni, helyette az antiszociális személyiségzavart használjuk. De ezek már szakmai részletek. Ami fontos, hogy a személyiségzavar szinte minden formája terjed. A témáról magyarul is olvashatunk egészen szórakoztató és közérthető irodalmat. Itt *Robert D. Hare* könyveire gondolok elsősorban, meg *dr. Kevin Dutton Sikeres és bölcs pszichopaták* című, szinte azt írtam, hogy regényére, pedig egy nagyon is alaposan dokumentált, tudományos könyvről van szó, melynek stílusa olvasmányos, a témája pedig lenyűgöző. Mindketten – de mások is – állítják, hogy társadalmunk egyre pszichopatikusabb lesz.

A kiégés társadalma

A másik fontos, egyben szomorú társadalmi jelenség a kiégés. Számítalan kötet szól a jelenségről. Kiemelném korunk egyik ismert svájci filozófusát, *Byung-Chul Hanét*, melynek a címe is ez: *A kiégés társadalma*. A könyv legfontosabb gondolata (legalábbis az írásom szempontjából), hogy eljutottunk oda, ahol az önmegvalósítás és az önpusztítás egybeesik. És nem figyelünk a vézscsengőre!

Ezek után, gondolom, nem kell magyaráznom, miért döntöttem úgy, hogy ebben a most induló sorozatban olyan gondolatokat, egyben módszereket mutatok be, melyek együttesen nemcsak fogódzókat jelentenek a mindennapi lelki egészségünk kialakításához és/vagy megtartásához, hanem ugyanakkor egy élhető és vállalható életfilozófiát is jelentenek. Kedves olvasóim, léleképítésre hívom önöket!

A nyárvég divatszíne, a piros

Ha követjük a divatbemutatókat, láthatjuk, hogy az év színe, a magenta után a nyár végére a kifutókon a piros veszi át az uralmat.

Casoni Szálasi Ibolya

A legtöbb ruha narancsos tónusú, tehát inkább az élénkebb árnyalatú vörösek, nem pedig a mélyebb bordók uralják a képet az átmeneti időszakban.

A piros szín erőt, energiát, nőiességet és eleganciát sugall, ráadásul egy igazi klasszikusszámba menő szín is, mely időtlenül válik.

Ha teljesen pirosba szeretnénk öltözni, választhatunk minden ruhadarabot ugyanabból az árnyalatból, vagy úgy, hogy egyik darab legyen sötétebb piros, így a hatás még elegánsabb.

Ha egy fehér blézert vagy kardigánt társítunk hozzá, az elegancia fokozódik.

A teljes harmónia úgy jöhet létre, hogy piros szerelésünkhöz piros vagy vörös szájrúzt is társítunk, mely még inkább fokozza a hatást.

A pirosat viselhetjük magára vagy társítva más színekkel. Például egy elegáns piros maxiszoknyát egy tevébarna bőrfelsővel. Kényelmes és divatos is.

A merészebbek nyugodtan kísérletezzenek különböző piros mintás anyagokból készült ruhadarabok társításával. Például egy pöttyös nadrághoz húzzanak egy zebramintás pulcsit. Kicsit extrém, viszont a hatás nem marad el, biztosan a figyelem középpontjába kerülnek általa.

A kényelem kedvelői válasszanak le-

zser, bő piros nadrágokat, melyek lenge blúzokkal kényelmes irodai viseletté alakulnak át.

Akinek nincs még „power suit”-ja, azaz nadrágkosztümje, okvetlenül szerezzen be egyet, és az miért ne lenne éppen piros?

Ez is egy remekül kombinálható, minden évszakban viselhető alapidarab, mely egy nagyon jó hosszú távú befektetés.

A blézer és a nadrág külön is hordható, együtt pedig erőt sugárzó, nőies együttes.

Egy hétköznapiabb összeállítás állhat egy bő szárú piros nadrágból, amihez hirtelen felkaphatunk egy pólót, talán egy farmerdzsekit is a vállunkra dobhatunk hozzá, és máris készen vagyunk. Ha egy különlegesebb tászkát és szandált is választunk, még elegánsabbnak hatunk.

Aki nem szeretne túlságosan feltűnni piros ruházatával, válasszon csak piros kiegészítőket.

Fehérrel, rózsaszínnel jól mutat a piros lábbeli és táska.

Ha piros ruhadarabokat társítunk más színekkel, figyeljünk az anyag textúrájára is.

Ha az egyik darab kötött, vagy más texturált anyagból készült, a hetvenes évekre visszamutató együttest nyerünk.

A piros jól mutat nemcsak fehérrel, hanem a farmer kékjével, zölddel, erős rózsaszínnel, sőt a feketével is. Úgyhogy az, aki társítaná, nyugodtan variálja a színeket.

A glifozát és az egészség

Az Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal (EFSA) nem azonosított kritikusan aggályos területeket az emberekre és állatokra, illetve a környezetre jelentett kockázat tekintetében a gyomirtóként hasznosított glifozát hatóanyag-szakértői felülvizsgálata során – olvasható az uniós szervezet szeptember közepén közzétett jelentésében.

Az Egészségügyi Világszervezet által potenciálisan rákkeltőnek minősített növényvédőszer használatának jelenlegi engedélye az EU-ban december közepén jár le, ezt követően a tagállamoknak kell dönteniük a további engedélyezéséről. Ausztria 2019-ben betiltotta a glifozát használatát.

Tavaly az Európai Vegyiügynökség (ECHA) elvégezte a glifozát kockázati értékelését, és arra a következtetésre jutott, hogy az nem rákkeltő, mutagén vagy a reprodukcióra káros anyag.

A vizsgált kockázatok nem olyan nagyok, hogy a továbbiakban meg kellene tiltani a glifozát használatát, viszont felhívta a figyelmet: bizonyos területeken adathiány észlelhető. Például nem sikerült teljes mértékben felmérni a glifozátnak a fogyasztók táplálkozására és a vízinövényekre gyakorolt hatásának kockázatait. (MTI)

Többet fizetünk a gyógyszerekért

Augusztus elsejétől megdrágult a Romániában forgalmazott gyógyszereknek egy része. Mintegy 3.000 gyógyszerrel van szó, amelyeket ezentúl 14–20 százalékkal drágábban lehet megvásárolni. Többnyire az olcsón kapható gyógyszerekről van szó, de van közöttük drága is, amelynek nincs más helyettesítője.

– Akinek ingyenes receptre írták fel, az továbbra is ingyen kapja a gyógyszereit. A drágulás a receptköteles, ártámogatott gyógyszerekre viszont érvényes, ami azt jelenti, hogy nemcsak a betegeknek, az egészségbiztosítónak is nagyobb lesz a kiadása. Ez viszont kihát a patikákra, melyekkel szemben nehezebben tudják tartani a kötelezettségeiket, ami a hónap közepétől a hónap végére tolódott – mondta a gyógyszerárakat érintő következményekről Horváth Géza gyógyszerész. Hozzátette, hogy a gyógyszereknek körülbelül 80 szá-

zaléka kerül többre, 20 százaléknak viszont csökkent az ára.

A magasabb árért kapható gyógyszerek között sok a részben támogatott vényköteles, ami kellemetlenül érinti a nehéz anyagi helyzetben lévő betegeket. Kisnyugdíjas idős emberek panasztolták, hogy a következő hónapokban létfontosságú gyógyszerekről kell lemondaniuk.

Az egészségügyi minisztérium közleménye szerint az 50 lejnél olcsóbb gyógyszereket drágították meg, amelyek az inflációt követő áremelés elmaradása miatt eltűntek volna a piacról, mivel az előállításuk a drágulás előtti árán sokkal többbe került, így például a paracetamol is. Ez volt az oka annak, hogy bizonyos gyógyszerek kifogytak a patikákból, amihez az is hozzájárult, hogy egyes forgalmazók a Romániának gyártott olcsó gyógyszereket behozták az országba, majd a külföldi piacon magasabb áron adták tovább. A szakértő szerint az áremelés az inflációnak megfelelően történt.

(bodolai)

Világszerte erősíti az antibiotikum-rezisztencia kialakulását a légszennyezettség

Világszerte erősíti az emberi egészséget súlyosan veszélyeztető antibiotikum-rezisztencia kialakulását a légszennyezettség egy új tanulmány eredményei szerint – adta hírül kedden a The Guardian.

A csaknem 20 év adatait felölelő, több mint száz országot lefedő vizsgálat során a kutatók megállapították, hogy ahogy világszerte erősödött a légszennyezettség, azzal egy időben fokozódott az antibiotikum-rezisztencia is. A tanulmány a Lancet Planetary Health című szaklapban jelent meg.

Az antibiotikum-rezisztencia becslések szerint mintegy 1,3 mil-

ió ember halálát okozza világszerte. Ezt az egészségügyi kockázatot elsősorban a fertőzések kezelésére alkalmazott készítmények túlzott és helytelen használata okozza, de a tanulmány szerint a problémát súlyosítja a levegő erőssödő szennyezettsége is. Számszerűsítve a PM_{2,5} szálló por 10 százalékos emelkedése a levegőben az antibiotikum-rezisztencia 1,1 százalékos fokozódását idézi elő az adatok elemzése szerint.

Megállapították azt is, hogy 2018-ban mintegy 480 ezer ember idő előtti halálát okozhatta a légszennyezettség összefüggésben álló antibiotikum-rezisztencia.

Ebben a vizsgálatban arra nem

tértek ki, hogy az összefüggésnek mi a pontos tudományos háttere. Vannak arra utaló jelek, hogy a szálló por tartalmazhat antibiotikumoknak ellenálló baktériumokat, amelyek bejuthatnak a szervezetbe – jegyezték meg a tanulmány szerzői, kiemelve, hogy a levegő szennyezettségének csökkentése hozzájárulhat az antibiotikum-rezisztencia visszaszorításához is.

A különböző jövőbeli lehetséges forgatókönyvek modellezése során arra jutottak, hogy ha nem mérséklődik a levegő szennyezettsége, akkor 2050-re az antibiotikum-rezisztencia világszerte további 17 százalékkal erősödhet. (MTI)

Szülés utáni depresszió elleni tablettát engedélyezett az USA

Az Egyesült Államok jóváhagyta az első szülés utáni depresszió elleni tablettát. A szülés utáni depresszió (PPD) tünetei közé tartozik a szomorúság, az enerváltság, az öngyilkossági gondolatok, alvási és evési zavarok, és mindössze a nők 10 százalékának tüneteit kezelik. Ebben hozhat változást az új tablettát.

Becslések alapján minden hetedik nő tapasztalja a PPD tüneteit az Egyesült Államokban.

Eddig a szülés utáni depressziót (PPD) csak intravénás injekcióval kezelték – írja a BBC. A Sage Therapeutics és a Biogen gyógyszergyártók szerint a tablettát várhatóan még ebben az évben elérhető lesz, árat még nem közölték.

Az amerikai Élelmiszer- és Gyógyszerügyi Hatóság (FDA) közölte, hogy a Zuruvae márkanéven forgalmazott tablettát napi egyszer kell szedni két héten át.

„A szülés utáni depresszió egy súlyos és potenciálisan életveszélyes állapot, amelyben a nők szomorúságot, büntudatot, értéktelenséget tapasztalnak – súlyos esetekben még olyan gondolatok is felmerülnek bennük, hogy kárt okoznak önmagukban vagy gyermekükben” – magyarázta Tiffany Farchione, az FDA Gyógyszerügyi Központjának pszichiátriai vezetője a BBC-nek. „Mivel a szülés utáni depresszió megzavarhatja az anya és a csecsemő közötti kapcsolatot, következményei lehetnek a gyermek fizikai és érzelmi fejlődésére nézve is.”

A szájon át szedhető gyógyszerhez való hozzáférés sok nő számára előnyös lesz, akik „szélsőséges, és néha életveszélyes érzésekkel küzdenek meg” – tette hozzá.

A klinikai vizsgálatok kimutatták, hogy a tablettát három napon belül jelentősen csökkentette a depressziós tüneteket – erről beszélt a CNN-nek Kristina Deligianidis, a kutatást vezető orvos, aki azt is elmondta: mindössze a szülés utáni depressziótól szenvedő nők 10 százalékát kezelték eddig, ráadásul a többség általában csak hónapokkal az első tünetek megjelenése után jelzi, hogy problémákkal küzd.

Az FDA szerint a gyógyszer hatása az utolsó adag után négy hétig fennmaradt. (Euronews)

1.		RÓTVAD KICSINYE (BECÉZVE)	ALÁ VAKBUZGÓ EMBER	GÓRÓG MEZEI ISTEN	NÉMET SZEMÉLY-NÉVMÁS	TAKARMÁNY-TÁROLÓ	TÁG NÍLUSI FÓVÁROS	MÚDAL (NÉMET)	FÖLDDARAB ROBBANÓ-ANYAG (RÓV.)	KATONAI TÖMB	TÉLI CSAPADÉK HOSSZÚ NŐI SÁL	NÉMET FÉRFINEV	MÁTKA	ÜDÍTŐ ITAL
Quintus Horatius Flaccus órómai költő Ars poetica című művéből idézünk a rejtvény fősoraiban.		K												M
	BESZEGI		DALBETÉT MINIPAJTA				MOZGAT BAJ, NEHÉZSÉG				KÖZEL-KELETI NÉP MAGYAROS ÉNEK			
	MIKSZÁTH FELESÉGE POR. SZIGETCSOP. TAGJA				KERTERDŐ EURÓPAI NÉP				EZER KILO MIRÁKULUM					ESNI KEZDI! POROSZ TERÜLET (VOLT)
2.	K	A LEVEGŐBE HAJÍT	JUHISTÁLLÓ FONALAT ERŐSÍT		NÉP (ÓROSZ) A ZSOKÉ IS EZ				EGY HÜVELYKNYI ... VAN (ÚNJA MAGÁT)				TÖRÖTLENI! ÜNNEPI SÜTEMÉNY	
	FELVIGYÁZÓ CSAPAT			FOLYADÉK SZÓNOK		CIN RANGJELZŐ ELÓTAG		SZÉKELY IS FINOM ÉTOLAJ		ATTÓL KEZDVE! FÁBA VÉS		HÁROM (ÓROSZ) AZ ELBA MEDREI!		
	OLASZ SZÍNESZ (FRANCO)		ZAMAT DROGRA UTALÓ ELÓTAG			FÁJDALOM (LATIN) RÖPKÉ GONDOLAT				IDEGEN ALAJOS KIS FEJSZE				
	YPRES MÁSIK NEVE			NEM RÖVID ÉLETŰ NŐV. BELGIUMI VÁROS			ALÁHAJÍT FR. VALLÁSOS ÍRÓ (ERNEST)				... HARTE (USA-ÍRÓ) RÓMAI 502			
	A LEG-EGESZSEGESEBB ITAL		ÁLOMBA RINGAT CSENDES BÁLI			ÓKORI HÁRMAS FOGAT TOVA				JUTTAT ÁLLAM A PERZSÁK-ÖBLÉBEN		HÁROM (OLASZ) VÍZZEL TISZTÍTÓ		
	LATIN ÉS RÉG ÉLT ELŐD		TEASÜTEMÉNY KIS ÁRAMFORRÁS			AB OVO FÁS TERÜLET			ÉGHAJLAT CSÓNAKKIKÓTÓ					NAPÓLEON JELE É-NY FRANCIA NÉP
		IGÉNYEL VALAMIT AUTÓVERSENYZŐ			OLASZ KIRÁLYNŐ V. KÁRTYALETET			LATIN GONDOLAT FEJVEDŐ FEJFEDŐ						AZ EBÉD TARTALMAI JÓZSEF A. VERSE
	AZ EGYIK OLDAL		BEFOGÓ! GA!		ÜRES TÉR! BALTI NÉP		A TANTÁL VEGYJELE HEGYCSÚCS	KÉNYELMES JÁRÁS AZ ARZÉN VEGYJELE				ÉLETŰT FEKETE (FRANCIA)		
	ÓROSZ FÉRFINEV		BOLTI ÁRUS TESZ, HELYEZ				SZÍNPADI SZENDE TIZENEGY (NÉMET)				... EBCSONT BEFORR (PETŐFI) A TÉR PÁRJA			ÖTÉVESEK ISKOLÁJA (BECÉZVE)
	SÚLYT MEGHATÁROZ			TORONY-IRÁNT SZOLMIZÁCIÓS HANG				KÉTES! ÁLLÓVÍZ		FOLYÓ (SPANYOL) MELEG		LAMARTINE VERSE A CÉRNA PÁRJA		
	PÁRATLAN TEST!	UGRÁS (OLASZ) EZERI				FOGARAS FOLYÓJA SPANYOL AUTÓJEL		KÖLTŐI SÓHAJ GRAMM (RÓV.)		ON ... (BESZÉLIK, FR.) KETTŐS BETŰ			VÉDELMEZ LITER (RÓV.)	
L.N.J.	K													

Augusztus 3-i rejtvényünk megfejtése: **Ha az értelem teszi az embert, az érzelem az, ami irányítja. Rousseau**

Atlétikai vb

Molnár Janka egyéni csúcsra és elődöntőre
tör 400 gáton

Mindenképpen egyéni csúcsot szeretne javítani a jövő szombaton kezdődő budapesti atlétikai világbajnokságon Molnár Janka, a 400 méter gát országos bajnoka, aki szerint legjobb ideje elődöntőbe jutást jelenthetne számára.

A hatszoros szabadtéri magyar bajnok nehéz időszakon van túl, júliusban ugyanis egy kellemetlen, komoly gyomorpanaszokkal járó betegség gyengítette le. Az ob-n a győztes futása után ápolni kellett, majd a hónap közepén rendezett U23-as Európa-bajnokságon úgy versenyzett, hogy messze volt a százszázalékos állapottól.

„Az ob-n már bennem volt egy betegség, ami sajnos az U23-as Európa-bajnokság előtt két-három nappal jött ki rajtam teljesen, és az ki is hatott az ottani szereplésemre. Az első futásból éppen továbbjutottam utolsóként, és nem azért mert taktikáztam, hanem mert csak annyi erőm volt. Azután a második futás sem volt jó. A döntőt erőben már egész jól bírtam, technikailag is majdnem jól sikerült, de ott is voltak hibák” – nyilatkozta az MTI-nek a tatabányaiak futója, aki július közepén a korosztályos Eb-n nehézségi ellenére negyedik lett 400 gáton 56,16 másodperccel.

A 22 éves sprinter eddig kissé felemás szezont tud maga mögött, ugyanis 400 méteren óriási egyéni csúcsot futott (51,74 másodperc) Chorzówban az Európa Játékok keretében rendezett csapat Európa-

Molnár Janka gátfutó a budapesti atlétikai világbajnokságra készülő sportolók edzésén a Nemzeti Atlétikai Központban
Fotó: MTI/Szigetváry Zsolt

bajnokságon, ugyanakkor két éve elért gátas országos csúcsát (56,03 mp) eddig nem sikerült megjavítania. A világbajnokságon viszont szinte minden adva lesz ahhoz, hogy sikerüljön az új rekord és 56 mp alá kerülni.

„Mátfél hét ráment a betegségre, amit az Eb után ki tudtam pihenni, majd a pápai edzőtáborban vissza tudtam szerezni a jó formát. Sok erőt kivett belőlem, de szerencsére gyorsan vissza tudtam belőle jönni, mert előtte már nagyon jó formában voltam” – jegyezte meg Molnár Janka, aki az elmúlt időszakban sokat dolgozott a technikai részén a 400 gátnak.

„Most tudunk sokat javítani a technikán és a ritmuson is, mert nekem abban van még lemaradásom, és azon múlik, hogy kijöjjön

a jó eredmény. Remélem, hogy a vb-n már tényleg meg tudom csinálni, fizikailag és fejben is rendben leszek. Pihentem a világbajnokságra és az edzések is egész jól sikerültek mostanában. Szerintem sikerülni fog.”

A világbajnokságon Molnár már rögtön az első napon, jövő szombaton szerepelhet a 4x400 méteres vegyes váltó tagjaként, majd két nappal később futja a 400 gát előfutamát.

„Nyilván már az előfutamban menni kell, egyéni csúcsot kell futni, ami szerintem elég lehet a továbbjutáshoz” – mondta Molnár Janka. „Az elsődleges célom, hogy 55-tel kezdődjön az időm, persze nyilván a legjobb lenne, ha 55-ön belülre tudnék kerülni, de először legyen meg az 55.” (MTI)

Női kosárlabda Euroliga

Elkerülte a címvédő
Fenerbahcét a Győr

A bajnoki ezüstérmes SERCO Uni Győr elkerülte a címvédő török Fenerbahcét a női kosárlabda Euroliga 2023/24-es idényének csoportkörében, a sorozat selejtezőjében kezdő Diósgyőr ugyanakkor a török csapatot is magában foglaló A csoportba kerül, ha legyőzi a brit London Lions együttesét.

A szerdán rendezett müncheni sorsoláson a győriek a 13 csapatos elitmezőnyben kaptak helyet, és a B jelű nyolcasban lesznek érdekelték, többek között a legutóbb ezüstérmes, szintén török Mersinnel és a negyedik cseh USK Prahával. A főtáblás küzdelmek október 4-én rajtolnak.

Az NB I-ben bronzérmes DVTK HUN-Therm – mely a legutóbbi kiírásban a csoportkörben szerepelt – a selejtező sorsolásán kiemelt volt, így a London Lions ellen idegenben kezd szeptember 20-án, és a szeptember 27-én esedékes visszavágón fogadja hazai pályán riválisát. A selejtező három párharcának győztesei jutnak az Euroliga csoportkörébe, a vesztesek pedig a második vonalnak számító Európa-kupában indulnak majd.

A magyar bajnok és tavaly Euroliga-győztes Sopron Basket júniusban bejelentette, hogy anyagi okokból nem indul a nemzetközi porondon a következő szezonban.

A Győrön – és esetleg a DVTK-n – kívül is lesznek magyar érdeklődő csapatok az Euroligában, ugyanis a jelenleg a WNBA-s Minnesota Lynxet erősítő Juhász Dorka az A csoportba került olasz Schio-ban lép majd pályára, míg a Mersin a nyáron szerződtette a válogatott Kiss Virágot és Studer Ágneszt, így velük találkozhatnak majd a győri játékosok.

Az orosz egyesületek az ukrajnai háború miatt továbbra sem szerepelhetnek a kontinentális kosárlabda-pályán.

Az Európa-kupában az Atomerőmű KSC Szekszárd a spanyol Estudiantesszel, az olasz Dinamo Sassarival és a cseh Levharti Chomutovval került egy négyesbe, míg az NKA Universitas PEAC az olasz Veneziával, a török Bursával és a horvát Ragusa Dubrovnikkal csap össze az alapszakaszban, amely október 12-én kezdődik. (MTI)

A női Euroliga csoportjai:

A csoport:

Fenerbahce (török), Schio (olasz), Valencia (spanyol), ASVEL (francia), Lublin (lengyel), Zaragoza (spanyol), DVTK HUN-THERM/London Lions (brit), TTT Riga (lett)/ACS Sepsi-SIC

B csoport:

SERCO UNI GYŐR, Mersin (török), USK Praha (cseh), Landes (francia), Bologna (olasz), Salamanca (spanyol), Villeneuve d'Ascq-LM (francia), Polkowice (lengyel)/Besiktas (török)

Világrekordot állított volna fel, de...

A 43 éves marosvásárhelyi ifj. Soós Zsigmond már évek óta testnevelő tanár bátyjával, Leventével együtt Szovátán a Domokos Kázmér Óvoda, Általános Iskola és Szakközépiskola keretében. Mindketten évekig sikeresen atlétizáltak, számos hazai és nemzetközi megmérettetésen léphettek fel a pódiumra, sőt idővel veterán atlétikai versenyeken is eredményesen részt vettek.

Czimbalmos Ferenc Attila

Zsiga – aki már évek óta a helyi mozgássérült és -korlátozott személyek magába tömörítő Olimpikus klub elnöke –, a minap élete egyik legkellemetlenebb időszakáról mesélt: arról, hogy miért nem vehetett részt a mozgássérültek 2012-es londoni paralimpiáján.

A családtagjai, barátai és ismerősei által Öcsiként becézett egykori sportoló mozgáskorlátozott személyként született, hiszen mindkét kezén és lábán hiányosak az ujjai. Mindez nem akadályozta meg abban, hogy atlétizáljon, sőt, tizenhárom év alatt több hazai versenyen számos arany-, ezüst- és bronzérmes szerzett.

– Mikor és hol kezdte el atlétizálni?

– Vásárhelyen, a Bolyaiban kezdtem el, 10 éves koromban, aztán az egyetemi évek alatt a Jászvásári Politechnica leigazolt versenyzője voltam. Legjobb hazai eredményem egy országos hatodik helyezésem volt a 100 méteres síkfutásban, de emellett számos versenyen diadalmaskodtam. Azon időszakban a 100 méteres síkfutásban 10,8, míg a 200 méteren 22,5 másodpercet értem el. De hozzátesszem, hogy én mint mozgássérült

Soós Zsigmond – Öcsi

sportoló az egészséges versenytársaimmal versenyeztem.

– Nem mozgássérült sportolóként vóltál elkönyvelve?

– De igen, azaz mégsem... Kezdem azzal, hogy 2010 júniusában az olaszországi Imolában a mozgáskorlátozottak paralimpiájára való egyik kvalifikációs versenyen világrekordot állítottam fel a 100 méteres síkfutás öt kategóriájában, míg a 200 méteren csak egy műlábbal rendelkező dél-afrikai vert meg a döntőben. Hogy ki volt az illető? Egy bizonyos Oscar Pistorius, a későbbi paralimpiai bajnok rövidtávúfutó! Sajnos az eredményeimet nem ismerték el hivatalosan, mivel a verseny előtti orvosi bizottság „elvágtott”, így csak versenyen kívül engedték meg, hogy szaladjak.

– Kérlek, részletezd...

– Minden egyes mozgássérült és mozgáskorlátozott sportolót, aki bármilyen versenyszámban részt vett, megvizsgálta egy orvosi csoport. Engem két egészséges doktor mozgáskorlátozottnak nyilvánított, míg a harmadik, aki tolokocsiban lévő mozgássérült professzor volt, azzal érvelt, hogy bokából mozog a

lábam, tehát egészséges vagyok. Azaz túl gyorsnak nyilvánították, hogy mozgássérült legyek...

– Ez érthetetlen! Ezért szaladtál a versenyen kívül?

– Igen, és ezért nem dönthettem meg a hivatalos világrekordot! Ezután a mozgáskorlátozottságomat bizonyító irataimat lefordíttattam német és angol nyelvre, a mozgássérült és mozgáskorlátozott személyeket soraiiban tudó nemzetközi szervekhez küldtem el, de sajnos nem kaptam választ rá soha, így többé nem vehettem részt hivatalosan hasonló nemzetközi versenyeken.

– Azon időszakban szó volt arról, hogy esélyesként is kijuthatsz a 2012-es londoni paralimpiára...

– Valóban! De sajnos így nem teljesülhetett az a vágyam, hogy Romániát képviseljem a paralimpián, ahová az akkori eredményeim szerint esélyesként utazhattam volna ki. A fájó az, hogy ha a Román Paralimpiai Bizottság részéről megkaptam volna a kellő támogatást, lehet, több esélyem lett volna a kvalifikációs versenyen, persze, ha mozgáskorlátozottnak is nyilvánították volna.

Mint köztudott, az atlétika egy olyan sportág, amely azon versenyszámokat tömöríti magába, ahol a test súlypontja a lábujjakon összpontosul, sőt kíváncsi lennék, hogy mindössze néhány lábujjon – melyek közül több sérült –, hány sportoló vagy parasportoló tudott volna egyáltalán szaladni?

– Miért hagytad abba a versenysportot?

– Egy sérülés miatt voltam kény-

telen abbahagyni, de időközben sporttanári oklevelet szereztem Jászvásáron, ahol az egyetemi évek alatt a helyi Politechnica klubnál atlétizáltam. Jelenleg Szovátán lakom boldog családom körében, a helyi Domokos Kázmér iskola testnevelő tanára vagyok bátyámmal együtt.

– Bátyád sikeresebb atléta volt, mint te?

– Igen! Levente mintegy 50 országos bajnoki címet szerzett 1990–2008 között ifjúsági 1, 2, 3, junior és felnőtt kategóriában sok versenyszámban, emellett öt Balkán-bajnokságon versenyzett, továbbá Románia színeiben részt vett többek közt nyári európai ifjúsági olimpiai fesztiválon (FOTE 1993, Hollandia), katonai világtájakokon (2003, Olaszország) és Európa-bajnokságon (1998, Magyarország) is, emellett Balkán-bajnoki ezüstérmes és Európa-kupa-győztes csapatban; sportmesteri címmel is büszkélkedik. Megjegyzem, hogy édesapánk, idősebb Soós Zsigmond is sportolt, ő Gyergyószentmiklóson, Székelyudvarhelyen, Szászrégenben és az Elektromarosnál futballozott.

– Te jelenleg a marosvásárhelyi Olimpikus sportklub elnöke is vagy. Milyen tevékenységet foglal magába a sportklub?

Soós Zsigmond Oscar Pistoriusszal Imolában

A pisai ferde tornyot 850 éve kezdték építeni

Nyolcszázötven éve, 1173. augusztus 9-én kezdték meg Pisában a világ egyik legismertebb építménye, a székesegyház ferde tornyának építését.

A pisai Csodák terén emelkedő épületegyüttes másik két tagja, a dóm és a keresztelő kápolna maga is remekmű, de az igazi csoda persze a torony. Az akkor dicsősége és gazdagsága tetőfokán álló olasz város polgárai természetesen egyenes harangtornyot szerettek volna a dóm mellé, de alig jutottak el a második emeletig, amikor már látszott, hogy a torony nem teljesen függőleges. Az ok igen egyszerű: a mocsaras talaj nem bírta el a hatalmas súlyt és meg-süppedt. (Pisa neve egyes feltevések szerint a görög „ingoványos föld” jelentésű kifejezésből ered, és a városban nemcsak a torony ferde, hanem – ha nem is ennyire feltűnően – a San Michele degli Scalzi és a San Nicola-templomok harangtornyai is, süllyed maga a katedrális is.)

Az építkezést megszakították és csak egy évszázaddal később folytatták. Amikor 1272-ben Giovanni di Simone irányításával ismét munkához láttak, az eredeti magasságot a felére, 60 méterre csökkentették, de a torony dőlését nem sikerült kiegyensúlyozni, ezért újabb szünet következett. A tornyot végül Tomasso d'Andrea fejezte be 1360 és 1372 között úgy, hogy volt – ferdén, de sikerrel harmonizálta a harangszoba gótikus stílusát a román stílusú toronnyal. Sokáig vitatott volt, hogy az eredeti terveket Bonanno és Giovanni Pisano, avagy Diotisalvi készítette-e, erre csak 2018-ban derült fény: egy Bonanno Pisano sírjában talált kővön latin nyelvű hexameter „egy csodálatos mű építőjének” nevezi Bonannót.

A hibákat már az építkezés alatt igyekeztek korrigálni, így a dőlés oldalán magasabbra, az ellenkező oldalon alacsonyabbra építették az egyes szinteket, ezért ha a tornyot ma vízszintesbe állítanák, a másik oldalon lenne ferde. A nyolcemeletes torony befejezésekor 1,4 méterrel tért el a függőlegestől, ez ma 3,9 méter, dőlésszöge jelenleg a stabilizációs munkák után 3,97 fok. Átmérője

alapjánál 15,48 méter, a falak vastagsága 2,44 méter, magassága az egyik oldalon 56,70 méter, a másikon 55,86 méter, a hetedik emeletre 294, illetve a másik oldalon 296 lépcső visz fel. Súlyja mintegy 14 400 tonna, egyes helyeken 12 kilogramm nyomás nehezedik a homokos talaj négyzetcentiméterére, amely csak 1,5 kilogrammot bírna ki, ráadásul a torony alatt talajvízgyűjtő medence is van. A torony meglepő módon mégis legalább négy pusztító földrengést élt túl, még hozzá kutatások szerint ugyanannak a laza talajnak tulajdoníthatóan, amelyik süllyedését és dőlését idézte elő. Állítólag Galilei – kihasználva a torony eltérését a függőlegestől – itt kísérletezett a szabadeséssel a 17. században, de ez vélhetőleg csak legenda.

A torony dőlésének megállítására számtalan ötlet merült fel. Akadtak, akik óriási léggömbökkel akarták „lábra állítani”, mások azt javasolták, hogy „szedjék szét” több ezer darabra, és azután építsék fel újra. Az első, katasztrofális eredménnyel járó beavatkozás 1839-ben végezték el, a puha földet a talajvíz elszivattyúzásával akarták megszilárdítani. Az „eredmény” azonnali és szemmel látható volt: a torony, amely a 16. század óta csak 5 centiméterrel ferdült, azonnal 20 centiméterrel dőlt meg. Egy évszázaddal később, 1934-35-ben a fasiszta diktátor, Benito Mussolini elrendelte a torony

kiegyenesítését, ezért betont fecskendeztek a lágy talajba, majd 1959-ben újra ezzel a módszerrel kísérleteztek – a torony azonban ettől csak gyorsabban dőlt, mert a nagy tömegű beton horgonyhoz hasonlóan ránehezedett az építmény alapjaira és lefelé húzta azt.

Az 1980-as években a dőlés mértéke már több mint 4 métert tett ki, a torony 5 fokot és 22 percet mozdult el a függőlegestől, és biztonsági okokból 1990-ben bezárták. 1992-ben két évig még a hét harangot is némaságra ítélték, mert attól féltek, hogy a vibráció is növeli a torony elhajlását.

Az épület megmentésén két évtizeden át dolgoztak a szakemberek, akiknek feladata a dőlés megállítása volt, a kiegyenesítés szóba sem jött, mivel a torony ferdén lett nevezetesség. A Michele Jamiolkowski mérnök vezette nemzetközi bizottság felügyeletével végzett munkák során a dőlés ellensúlyaként először 670 tonna ólomöntvényt helyeztek el a talpaztnál, majd hozzáálltak a földfelszín alatti betonozáshoz, de ekkor a torony váratlanul megmozdult. Az építményt egy ideig acélkábelekkel, afféle „nadrágtartókkal” húzták visszafelé, az iszapos talajból leszívták a vizet és szilárd anyaggal helyettesítették azt, a talajszuszást mesterséges föld alatti mikroómlásokkal tartóztatták fel.

A beavatkozások eredményeként a torony lassan csaknem 45 centimétert egyenesedett, és legkevesebb további háromszáz éven át stabil lesz az állapot. A restaurálás 2011-ben fejeződött be, amikor a tornyot megtisztították az évszázadok során ráragadt szennyeződésektől és a látogatók falfirkáitól, ma ismét eredeti fehérségében csillog márványfala. Érdekes, hogy a világörökség részét képező pisai ferde torony – hiába a világ egyik legismertebb látványossága –, mégsem került be a Guinness Rekordok Könyvébe, mert mind a németországi Suurhausen temploma, mind a szintén németországi Gau-Weinheim tornya még ennél is ferdébb. Az Abu Dzabiban található Capital Gate dőlésszöge pedig 18 fok, de ezt a tornyot persze szándékosan építették ilyenre. (MTI)

Fotó: Horváth Éva

Virtuálisvalóság-terápiával fejlesztik a mentális betegek készségeit

Vakrandit és tengerparti sétát is szimulálnak abban a világviszonylatban is egyedülálló, virtuálisvalóság-alapú terápiában, amellyel a szkizofrén betegek kommunikációs és érzelemzselési készségét fejlesztik a Semmelweis Egyetemen – olvasható a felsőoktatási intézmény közleményében.

A betegséggel küzdők számára az egyik legnagyobb kihívás, hogy a gyógyszeres kezelés után visszailleszkedjenek a társadalomba. Ebben a rehabilitációs folyamatban tud segíteni az új eljárás, amelyet a Semmelweis Egyetem szakemberei dolgoztak ki – írták.

„A szkizofréniát a rokkantsághoz vezető 20 leggyakoribb ok között tartják számon, az Egészségügyi Világszervezet adatai szerint körülbelül 24 millió ember lehet érintett” – idézi a közlemény Vass Editet, a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának tanársegédjét, a nemzetközileg is újdonságnak számító virtuálisvalóság-terápia egyik kidolgozóját.

„Az esetek 75 százalékában a szkizofréniában funkcióromlással jár együtt: a független életvezetésre való képesség csökken, a munka és a szociális élet terén elmaradnak a sikerek a pácienseknél a gyógyszeres és hagyományos terápiák ellenére is. Ez érinti hozzátartozóikat, baráti és munkahelyi környezetüket is, vagyis a betegség társadalmi terhe rendkívül jelentős” – tette hozzá Vass Edit.

A VR-ToMIS (Virtual-Reality based Theory of Mind Intervention in Schizophrenia) névre keresztelt módszerrel a betegek úgynevezett „mentalizációs” készségét próbálják fejleszteni, ami a szakirodalom alapján az egyik legszorosabb kapcsolatot mutatja az életben való boldogulással – idézi az összegzés Simon Lajos egyetemi docent, a Semmelweis Egyetem Virtuális Valóság és Emóciók kutatócsoportjának vezetőjét. Ugyan a szkizofréniában más aspektusainak VV-terápiás kezelésére már voltak kísérletek, ez az első olyan, mely kifejezetten az érzelemfelismerés javítását és a másik ember szándékának jobb megértését szolgálja – írják.

A tájékoztatás szerint a VR-ToMIS terápia egy bevezető és nyolc 50 perces intervenciós foglalkozásból áll, melynek során virtuálisan szimulált, a valóságban gyakran előforduló situációkba helyezve a betegeket, megtanítják őket a másik fél reakcióinak pontosabb értelmezésére.

A páciensek a foglalkozásokon úgynevezett VR-szemüveget viselnek, melynek segítségével hétköznapi, valóság-hű helyzeteket élhetnek át, miközben a terapeuta által irányított úgynevezett avatárral kommunikálnak. Ilyen lehet például egy vízparti séta, mely során az avatár a beteg segítségét kéri elvesztett kutyájának kereséséhez – olvasható a közleményben. Mint írják, a terápia során egyebek mellett szimulálnak vakrandit, összeköltözést új lakótársal, beszélgetést egy kávézó teraszán vagy éppen ismerkedést egy új munkatársal.

A VR-ToMIS fejlesztése 2016-ban kezdődött, a módszer tesztelése pedig 43 beteg bevonásával 2022-ben fejeződött be. A hatásvizsgálat eredményeiről a Comprehensive Psychiatry című folyóiratban számoltak be a kutatók – olvasható az összegzésben. A megkérdezett hozzátartozók csaknem 80 százaléka már közvetlenül a tréning lezárta után javulást érzékelt a betegek kommunikációs készségeiben.

A VR-ToMIS foglalkozások után három hónappal pedig a javulás az életminőségben is mérhető volt, vagyis a tanult készségeket a betegek sikeresen be tudták építeni mindennapi életükbe – írják. Az eljárás magyar iparjogvédelmi oltalom alatt áll. A következő lépés a képzési terv összeállítása, mely alapján a módszer kidolgozó oktatathatják is a VR-ToMIS használatát. Ezután, valószínűleg két éven belül a nemzetközi védjegyet is megszerezhetik – idézi a közlemény Vass Editet.

A Wizz Air elkötelezett az ügyfél-elégedettség fenntartása mellett

A Wizz Air mindent megtesz a kiszámíthatatlan késések és járat törlések számának csökkentéséért – közölték kedden a légitársaság képviselői, hozzátéve, hogy a 2023 januárja és júliusa között Romániából induló járatok 99,12 százaléka sikeresen célta ért.

Az Agerpreshez eljuttatott állásfoglalásában a légitársaság vezető-sége leszögezte: a Wizz Air elkötelezett az ügyfél-elégedettség fenntartása mellett, és aktívan együttműködik a román hatóságokkal. Mint írták, olykor a légitársaságon kívül álló tényezők – például a légiforgalmi irányítók és a repülő-téri személyzet sztrájkja, az időjárási körülmények vagy az alkatrészellátási láncban jelentkező problémák – miatt járat törlésre kényszerülnek, de soha nem töröltek kilenc járatot egy nap alatt, ahogyan arról a média beszámolt.

Hozzá tették, a légitársaság számos fontos intézkedést hozott az ilyen jellegű problémák elhárítására, egyebek mellett növelte a ren-

delkezésre álló repülőgépek számát és újabb tartalék repülőgépeket helyezett készenlébe. Emellett a Wizz Air növelte a románul beszélő ügynökök számát a call centerekben, digitális megoldásokat vezetett be, és növelte a szállások számát, hogy fennakadások esetén az uta-

sok könnyebben tudjanak szállodat választani. „Ezeknek az erőfeszítéseknek köszönhetően 2023 januárja és júliusa között a romániai járatok 99,12 százaléka sikeresen célta ért, szemben a 2022-es év azonos időszakában jegyzett 98,73 százalékkal” – nyomatékosították.

Bogdan Mindrescu szállítástügyi államtitkár szombaton közölte, hogy bepanaszolták a Wizz Airt az Európai Repülésbiztonsági Ügynökségnél (EASA), miután egy nap alatt kilenc járatot törölt technikai okok miatt.

Facebook-bejegyzésében Mind-

rescu azt írta, találkozóra hívták a légitársaság vezetőjét, és sürgős cselekvési tervet kértek a törölt járatok számának csökkentésére és az utasszállítás megbízhatóságára vonatkozóan. Ugyanakkor kérték, hogy oldják meg a megengedettnél többet túlórázó személyzet problémáját is.

A Wizz Air vezetőivel folytatott megbeszélésen részt vett Horia Constantinescu, az Országos Fogyasztóvédelmi Hatóság (ANPC) elnöke is, aki közölte a légitársaság képviselőivel, hogy tájékoztatta a helyzetről az utasok jogvédelmével foglalkozó európai hatóságot.

Az államtitkár beszámolója szerint közölték a Wizz Air vezetőségével, hogy figyelemmel követik a vállalat tevékenységét, és nem tolerálnak semmilyen eltérést a nemzetközi és hazai légi közlekedési szabályoktól.

Hozzá tette, miután a román polgári légi közlekedési hatóság bepanaszolta a Wizz Airt az EASA-nál, az európai ügynökségnek ellenőrzéseket kell végeznie a vállalatnál. (Agerpres)

Fotó: Antalfi Imola (archív)

Marosvásárhely
(Központ)
P-ța Mărășești, Nr. 21
0733 553 976

Marosvásárhely (Tudor)
B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 126
0755 088 379

Medgyes
Str. Pompierilor Nr. 4
0735 830 678

Nyárádszereda
Str. Pompierilor Nr. 1
0733 553 973

Segesvár
Str. Mihai Viteazu Nr. 40
0770 810 855

Szászrégen (Cardinal)
Str. Cardinal Alexandru Todea, Nr. 25/A
0728 908 856

Szászrégen (Libertății)
B-dul Libertății, Nr. 12/2
0733 553 971

Marosludas
B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 7
0735 786 853

Torda
Str. Mihai Viteazu Nr. 2
0729 069 548

Dicsőszentmárton
Str. Victoriei Nr. 21
0736 386 353

**-15%
KEDVEZMÉNY!
600 RON
ÉRTÉKŰ VÁSÁRLÁS FELETT**

www.doraoptics.ro

MAROS MEGYEI TANÁCS

KÖZLEMÉNY

A Maros Megyei Tanács, „A 2. sz. tárolócella megépítése a Maros megyei kerelőszentpáli ökológiai hulladéktárolónál” című projekt tulajdonosa, értesíti az érdekelteket, hogy a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség közölte a Kerelőszentpál 8B szám alatt kivitelezésre javasolt 2. sz. tárolócella megépítését célzó projektre vonatkozó besorolási döntését, miután elvégezte a környezeti hatástanulmányt.

A besorolási döntés tervezete és megalapozó okai tanulmányozhatók a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség Marosvásárhely, Hídvég utca 10. sz. alatti székhelyén, hétfőnként 9-15 óra között, keddtől péntekig 9-12 óra között, valamint a következő internetes címen: <http://apmms.anpm.ro>.

Az érdekeltek a besorolási döntéstervezettel kapcsolatos megjegyzéseiket/észrevételeiket elküldhetik a közleménynek a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség internetes oldalán való közlésétől számított 10 napon belül.

Az érdekelt személyek javaslatokat küldhetnek a környezeti hatásról szóló jelentés tartalmára vonatkozóan a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség, Marosvásárhely, Hídvég utca 10. sz. alatti székhelyére, hétfőnként 9-15 óra között, keddtől péntekig 9-12 óra között, a közleménynek a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség internetes oldalán való közlésétől számított 10 napon belül.

Az elnök nevében
Szász Zoltán Tibor
megyemenedzser

Paul Cosma
főjegyző

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

A GLOVER PRODEXIM KFT. alkalmaz tapasztalt vagy kezdő VARRÓNÓKET hosszú távra. Tel. 0744-500-605. (67413-I)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

KEMÉNY tűzifa eladó. Tel. 0742-866-258. (20360-I)

ELADÓK: használt bútorok, Ariston elektromos bojler, női parókák, jutaszőnyeg, vasalók, utazótáskák, éjjeli lámpák, orosz kézi varrógép. Tel. 0265/260-227. (20405)

ELVESZETT

ELVESZTETTEM Cibi Éva Réka névre szóló fogyatékosági igazolványom. Semmisnek nyilvánítom. (20415)

MINDENFÉLE

VÁLLALOK tetőjavítást, ács munkát, tetőfedést bármilyen cserepes lemezzel, szigetelést, festést. Tel. 0720-345-360. (20305-I)

VÁLLALUNK: szobafestést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Készítünk új háztetőt, virágcserepet lemezből. Tel. 0756-596-889, Berecki Sándor. (20333-I)

KIFESTÜNK teraszt, vakolunk, lera-kunk padlócsempét, javítunk tetőt. Tel. 0747-816-052, János. (20392)

KIÜRESÍTÜNK tömbházlakást, házat, takarítunk. Szállítás 3,5 tonnás autóval. Tel. 0770-620-599. (20392)

SZAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást. Anyagot biztosítunk. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, Csaba. (20408)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, István. (20408)

SZAKEMBER vállal bádógos munkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, vaskapuhegesztést, kerítéskészítést. Mindenféle anyagunk van raktáron. Tel. 0734-938-711, István. (20400)

VÁLLALUNK bármilyen típusú tetőfedést, kisebb javítást, külső-belső munkát 10% kedvezménnyel. Tel. 0720-313-818. (20421-I)

BÁRMILYEN típusú tetőfedést vállalunk, fateraszt készítünk, festünk, meszelünk, szigetelünk. Tel. 0770-859-839. (20421-I)

ÁCS-, TETŐFEDŐ, BÁDOGOS-MUNKÁT vállalunk: lapos tetők szigetelése, illetve javítása, cserepeslemez-fedés, hagyományos cserepezés, régi tetők javítása, beázás elhárítása, komplett tető felépítése, tetők bádógosítása, ereszcsonna felrakása, illetve bádógoskellékek előgyártása. Tel. 0749-578-375. (20422-I)

SZAKEMBER vállalja bármilyen típusú háztető készítését, kisebb tetőjavítást, hidroizolációt kartonból vagy poliészterből és meszelést. Nyugdíjasoknak 10% kedvezmény. Tel. 0745-680-818, Csaba. (20426-I)

TETŐFEDŐ BÁDOGOS vállal tetőkészítést, külső-belső szigetelést, meszelést, javítást és bármilyen munkát, takarítást stb. Tel. 0747-508-707. (20425)

ELHALÁLOZÁS

Tudatjuk a rokonokkal és ismerősökkel, hogy a szeretett édesapa, nagypapa, nagybácsi, a csíkszentdomokosi születésű

MIKLÓS IMRE

életének 75. évében visszaadta lelkét Teremtőjének.

Temetése 2023. augusztus 10-én, csütörtökön 15 órakor lesz a maroszentgyörgyi új katolikus temetőben, a református temető mellett.

Búcsúzik tőle lánya, fia, testvére, unokái, unokahúgai, unokaöccsei, sógorai. (20416-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, apa, após, apa-társ és nagytata,

CZEGŐ GYÖRGY

nyugalmazott fizika-, kémia tanár életének hetvenegyedik esztendőjében hosszú szenvedés után visszaadta életét Teremtőjének.

Drága halottunk temetési szertartása 2023. augusztus 10-én, csütörtökön 15 órai kezdettel lesz a székelykassai ravatalozónál. Emlékét örökre őrizni fogjuk.

A gyászoló család. (20419-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága feleség, édesanya, nagymama, anyós, barát és jó szomszéd,

KOZMA

született **BENCZE ILDIKÓ** életének 84. évében, 2023. augusztus 8-án csendesen megpihent.

Temetése 2023. augusztus 12-én, szombaton 11 órakor lesz a református temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (20429-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága édesanya, nagymama és testvér,

LÁSZLÓ MÁRIA

szül. **CSÁSZÁR**

2023. augusztus 9-én, életének 74. évében örökre megpihent.

Temetése augusztus 11-én, pénteken 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben.

A gyászoló család.

(-I)

MAGYAR NŐTAEEST

2023. augusztus 26-án, szombat este 6 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagytermében

Farkas Mónika **Gyárfás Kinga** **Koós Éva** **Miklós Szilvia** **Vigh Ibolya**

Ábrám Tibor **Bányai Márton** **Bodó Loránd Csaba** **Fülöp Zoltán**

valamint a Népművelési Iskola vendégei **Szűcs Boglárka**, **Ferencai Anikó**, **Borabóci Rózsanna**, **Tanárné Sallágyi Mária - Erzsébet**

Műsorvezető: **Gorbai Mária Melinda**

Zenél: **Farkas József és népzenekeze Magyarországról**

Táncol a **"Marosvásárhelyi Székely Néptáncosok" csoportja, Jakab Melinda vezetésével.**

Támogatók és médiapartnerek: TVR, ARSALU TV, ETV, Marosvásárhelyi Rádió Románia

Jegyek elővételben a Kultúrpalota jegypénztáránál, illetve a helyszínen. Egy jegy ára 25 lej.

ETV **ERŐS MAGYAR TELEVÍZIÓ**

Kultúresépp

Kányádi Orsolyával

MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN 21 ÓRÁTÓL

Marosvásárhelyi Rádió Románia

96 FM
106,8 FM
1323 AM

www.marosvasarhelyiradio.ro

KPTV **THE ROCK STATION**

radio.kptv.ro

MCA Health Care
ORVOSI LABORATÓRIUM

www.health-care.ro Tel/fax: 0365-882747
Marosvásárhely, Tulipán utca 25. szám

TÁJÉKOZTATÓ

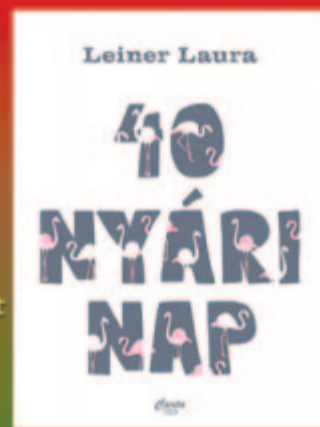
Tisztelt páciensek, tájékoztatjuk Önöket, hogy Marosvásárhelyen, a Tulipán utca 25. szám alatt működő MCA Health Care orvosi laboratórium rendelkezik a Maros megyei egészségbiztosítási pénztári alapról származó összeggel augusztusra ártámogatott (ingyenes) orvosi analízisek elvégzésére. Ehhez szükséges küldőpapír a családorvostól/szakorvostól.

Az érdekelteket kérjük, hogy előjegyzés érdekében hívják a 0365-882-747-es telefonszámot hétfőtől péntekig 7-19 óra között.

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Patricia Gucci
Gucci - Egy sikeres dinasztia története

Leiner Laura
40 nyári nap

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Marosvásárhely, Győzelem tér 18. szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15. szám

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a DIGI hálózatban

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

rádió
FaFa
Maroszék

Marosvásárhely 88.0

Segesvár 104.3

Szászrégen 94.7

Szováta 102.0

médiatek